

Novine

Izhaja vsakšl četrtek.

CENA: na sküpnj naslov 25, na posameznoga pa 30 Din.
V drugih evropskih državaj 75 Din. V Ameriki, Avstraliji
z Marijinom listom vred 4 dolare.

CENE OGLASOM: glej zadnjo stran!

Rokopisi se ne vračajo.

S prilogov: Marijin List s Kalend. Srca Jezušovoga

Uprava: Črensovci. Pošt. ček. pol. št. 11.806.

Leto XVII. št. 1.

Glasilo Slovenske krajine

Uredništvo: M. Sobota
Kolodvorska ul.

SREČNO i VESELO NOVO LETO ŽELETA

vsem širitelom, naročnikom,
sotrudnikom, oglašüvalcom i
prijatelom

UREDNIŠTVO i
UPRAVA NOVIN.

Čtite vsi! Na pragi novoga leta.

Širitelom, naročnikom, pri-
jatelom.

Za nami je znova edno leto
dela, trüdov, skrbi i nevol. Sto-
pamo v novo leto. Začenjamo z
novim delom, z novimi trüdi i
skrbmi. Kda s tov številkov v tom
leti oprvim stopamo pred svet,
se nam vidi potrebno da spre-
govorimo par reči.

Kak vidite vsi, so dobile
Novine novo zvünašnje formo.
Majo drugo „glavo“. Menše so
tüdi. Zakaj vse to? Zato, ar je
uredništvo prišlo do toga osve-
dočenja, da je to za Novine bo-
le primerno. Vnogi drugi listi so
tüdi zmenšali formo. Zvün toga
pa pridobimo na te način nekol-
ko prostora, ka je jako potrebno,
ar je vsikdar premalo prostora,
da bi objavili vse, ka bi radi.
Vüpamo se, da bo z novov for-
mov vsakši zadovolen.

Z zvünešnjov formov vred
se tüdi v Novinaj samih spre-
-

Na znanje naročnikom!

Na porgo Novin nemremo dati nikomi, ar je moramo
proti plačüvati v štampariji. Brezplačno jih tüdi nikomi ne-
moremo dati, ar nam to neide vö. Novine se lahko plačajo
na mesec, ali na dugši čas. Plačati mora vsaki telko, ka
more. Cena Novin na sküpnj naslov doma je 25 Din., na
posameznoga pa 30 din. na leto. Ki plača Novine, dobi za
polovično ceno kalendar na konci leta.

Cena Novin v države Europe je 75 Din. na leto. V Ame-
riko tak Južno kak Severno i v Kanado, štiri dolare na leto.
Za to ceno pa dobijo Amerikanci i Kanadanci tüdi M. List
i kalendar pa knigico „Priprava na smrt“ brezplačno i so
plačali s tov naročninov tüdi vso poštino i vse stroš-
ke za objavo njihovih pozdravov i drugih obvestil.

Jako važno! Ka hitrej dobite do rok Novine, je naroči-
te v Soboti v Prekmurskoj tiskarni!

V Prekmursko tiskarno javite tüdi vse spremembe! Če
vam pa tü ne bi spunili prošnje, se obrnite s pritožbov na-
ravnost na Upravo Novin v Črensovce!

Ešče nekaj jako važnoga! Naročnina se nikde indri ne
sme plačati, kak samo po čeki v Črensovcih! Čeke dobite
y tiskarni v Soboti!

Pred vsako slovensko hišo stopimo i njoj ponüdimo le-
pe naše Novine, ne zavržite je!

Uprava Novin v Črensovcih.

nijo nešterne stvari, kak smo že
v zadnjoj številki napovedali. V
glavnom ostane vse pri starom,
samo nešterne nove stvari vpela-
mo, šterih do zdaj ne bilo v njih.
Nove bodo naslednje stvari: Na-
mesto evangelija bomo objavljali
„Za nedelo“ kakše zgodbice, ki
bodo služile za dühovno čtenje.
Objavljali bomo nadale za vsakši
teden katoličanski, evangeličanski
i židovski kalendar. Ravno tak
najdejo čtители v vsakoj številki
tedenska senja pri nas, v Medži-
murji i na Štajari. Vsakša števil-
ka tüdi pove, kakše vreme pre-
povedüjejo vremenski preroki za
vsakši teden. Tistim, ki vnogo

potüjejo i večkrat tüdi vlak za-
müdiyo, ar ne vejo voznoga re-
da, v tolažbo povemo, da bo v
vsakoj številki vozni red na že-
leznici med Hodošom (prek So-
bote) i Ormožom, ravnotak med
Lendavov i Čakovcom, kak tüdi
zveza z Mariborom, Ljubljanov i
Zagrebom, kam naši lüdje večkrat
hodijo. Te stvari so vsakomi po-
trebne, zato smo osvedočeni, da
napravimo čtitelom z objavlanjom
velko dobroto. Potolažimo pa
tüdi naše male. Prle y Novinaj
neso meli čtenja, štero bi bilo
posebi za nje. Kak vidijo, so do-
bili v toj številki tüdi oni mesto.
Ravnotak bo tüdi nadale. Vsaka

številka bo mela kotiček „Za naše male“, v šterom bomo pri našali pesmice, pravlice, poves-tice, uganke i drugo, ka male za-nima. Od časa do časa tūdi gos-podinje pridejo na red. Znamo, da znajo dobro kühati, včasih pa jim vseedno povemo, kak se kühajo i pečejo nešterne jestvine, šterih dozdej ali neso kühale ali pa ne tak, kak bi bilo bolše. Da bomo skrbeli tūdi za gospodare, ne trbe posebi naglašivati, ar smo to po svojoj moči tūdi doz-daj delali.

Vnogo bi še lahko pisali od svojega programa, a ne vidi se nam potrebno. Na kraci ponovi-mo, ka smo že v zadnjoj številki poyedali: *Novine si bodo vsikdar bole prizadevale, da bo-do ž njimi vsi zadovolni.*

Povedali smo, ka bodo No-vine v tom leti podajale. Zdej pa se obračamo na vse tiste, ki jih bodo dobivali v roke ino jih čteli.

Pred vsem nas naj čüjejo

naši širitelje.

Za vernost i lübezen, štero so skazüvali Novinam že leta i leta naj sprejmejo vsi najlepšo zahvalo. Mi trüde nemremo po-plaćati, plaćilo pa jim naj bo mi-seo, da delajo pri razširjanji No-vin za dobro kršćansko stvarino jim bo zavolo toga plaćnik Bog sam. Zdej vsakši širiteo dobi po 5 ali 10 Novin več, kak ma na-ročnikov. S temi naj ide k svo-jemi rodi, k prijatelom, sosidom i znancom i jim naj tak dugo prigovarja, dokeč si lista ne na-roćijo. *Vsakši tisti širiteo, ki pridobi 10 novih naročnikov, do-bi za dar od uredništva edno lepo povest, samo naj to nazna-ni uredništvu. Širiteli, ki pridobijo 20 novih naročnikov pa dobijo dve povesti.* Potrudite se, da pri-dete do lepoga čtenja.

Naša druga reć vala

naročnikom.

Če nega naročnikov, tūdi lista nega. Novine so si jih hvala Bogi preci dobile. Žećemo pa, da bi jih bilo še več. Kem več je naime naročnikov, tem bolši

je list i če bi pri Novinaj letos pridobili kakših 500 naročnikov, bi lahko večkrat mele 16 strani, ne pa samo osem, kak bo mela od zdej naprej vsakša številka. Posebi opominamo vse naroč-nike na sledeće: *Vnogo je takših, ki so upravo dozdej vkanjüvali. Po cele mesece, nešterni celo leta so dobivali Novine i obećali, da plaćajo, istinsko pa neso plaćali. Zavolo takših lüdi so zašle Novine v duge, šterih šće dugo ne bodo mogle poravnati. Da se za naprej to odpravi, je uprava skienola, da dobi Novine samo tisti, ki je naprej plaća, vsem drugim pa se stavijo. Naročniki, v toj številki dobile vsi čeke. Po-nücajte jih! Plaćajte bar za fr-tao leta naroćnino! Od štero-ga naroćnika uprava do 10. ja-nura ne dobi nikaj penez, njemi list stavi.*

Naročniki, kak ste bili No-vinam dozdej verni, ostanite tūdi nadale! Pokažite jih tūdi svojim znancom i jim prigovarjajte, da si jih naroćijo. Novine bodo vsik-dar bolše, tak da budete meli vsi veselje ž njimi.

Nazanje se moramo spom-niti tūdi

svojih prijatelov.

Vsi, ki so s pisanjom ali na kakši drugi način pomagali ured-ništvu ali upravi, se lepo zahva-lüvlemo i jih prosimo, da nas v tom pogledi šće nadale podpira-jo. Obračamo se pa tūdi do vseh drugih, ki majo pero i tēnto ali svinćnik (plajbajs). Kem več bo-po mele Novine sotrudnikov (do-pisnikov), tem bole bodo zani-mive.

S tem smo povedali, ka se nam je videlo najbolje potrebno. Z velikim zavüpanjom se podaja-mo na novo delo i osvedoćeni smo, dan as to vüpanje ne znori.

Vsi za Novine i Novine za vse!

ZA NEDELO.

Prava lübezen do bližnjega.

Lepa je Kristušova zapoved o lübezni do bližnjega. Ta lübezen ne žele od nas, da sebi ne bi ničesa

privešćili, nego zahteva, da se tūdi z bližnjega ne spozabimo. Če te lübez-ni ne bi bilo na sveti, bi bilo živ-lenje nemogoće. Kak moramo misliti celo na tiste, ki za nami pridejo, nam prav lepo svedoći stara poganska zgodbica.

Casar Hadrijan je ob ednoj pri-liko hodo po kroglini med kmećkim narodom. Pot ga je pelala mimo ma-le hišićke, pred šterov je nekši člo-vek sadio figovo drevo. Casar ga je pogledno i je vido, da je bio jako stari. Skimao je z glavov, šo je k njemi i ga je pitao:

— Starec, kelko si star?

— Devetdesetdve leti, Velićan-stvo — je odgovoro starec.

Casar je s smehom nadalüvao guć:

— Ti v devetdesetdrugom leti starosti figovo drevo sadiš. Ka pa misliš, ali boš tūdi jo od njegovoga sada? I če ne boš jo, zakaj se po-tem mantiaš?

— Prezvišeni casar — je po-nizno odgovoro starec — če bogovi dopüštijo, da doćakam sad na tom drevi, bom veseli i njim zahvalen. Če pa ne doćakam, bodo jeli sad tisti, ki po mojoj smrti pridejo v to hišo. Istina, da nimam nikšega roda, a nekši stanüvalec se že najde po meni.

Casar je genlivo poslüvao star-cov človekolübnü guć. Obrno se je k dvorjenikom i je pred njimi pohvalo starca:

— Dosta takših lüdi naj dajo bogovi rimskoj državi, ki ne bodo mislili samo na sebe, nego tūdi na tiste, ki pridejo za njimi.

Potüvanje na mesec.

— Ka pa je to? — se bodo začüdeno pitali naši preprosti čtevci. Lüdje so preiskali Severni i Južni te-ćaj, v zrakoplovaj preleteli okoli zemle, da bi se pa što podao tūdi na mesec, toga skoro vervati ne mogoće.

A vseedno je tak. Že več ućen-jakov razmišća o tom, kak bi človeštvo našlo pot do meseca i kak bi se po-srećilo priti na njega. Prvo, ka bodo v tom pogledi napravili, bo velka raketa, štero izstrelijo proti meseci. Če ta raketa pride do meseca i spad-ne od tam nazaj, začnejo s pripravami, da spravijo človeka na mesec.

Kda bo znanost i tehnika tak razvita, da bo mogoće napraviti stvar, s šterov bo mogoće leteti proti me-seci, se ne ve, ućenjaki, ki o tom razmišćajo, pa majo zavüpanje, da do toga gotovo pride.

KA JE BILO I KA BO!

Kolendar.

januar (31 dni)

1. teden.

dnevi		Rim. kat.	Evang.
m.	tedna		
3	petek	Genovefa	Enoh
4	sobota	Tit	Izabela
5	nedela	Ime Jezusovo	Simon
6	ponedeljek	Sv. trije kralji	Prik. Gosp.
7	tork	Valentin	Izidor
8	sr. ☾	Severin	Erhard
9	četrtek	Julijan	Martij

Senje: 8. jan. v Ljutomeri.

Vreme: Okoli 5. jan. napovedujejo sneg. Vreme bo mrzlo i vetrovno.

Vozni red je v toj številki izostao, ar uredništvo še ne moglo zbrati vseh podatkov.

Murska Sobota

Novoletne senje Sobočanca.

To je bila čudna zgodba. Dobromi sobočkom i pörgari se je po veselom silvestrovom večeri videlo, da so ga angelci sami zazibali v spanje. V tom spanji je začno senjati. O, kak čudne so bile te senje! Niti v nebesaj nega lepših. Dobrodüšnomi

pörgari se je od same zadovolnosti i velkoga veselja raztegnu obraz, tak da ga je „stara“ začüdeno pogledala i se prekrižala, ar je mislila, da se je sirmaki zmešalo i se zato smeje v spanji.

Najprle je vido debeloga pujska, kakšega malajo na kartaj, na šterih je naštampano: „Srečno novo leto.“ Možakari se je šče bole raztegnu obraz. „Hoit! sreča bol!“ si je mislo.

Naednok se je našeo častitivi pörgar na vulici. „Saperlot!“ si je potisno krščak na edno stran. Nindri ne bilo blata, ar so bile vulice lepo taracane. Pa tüdi jarkov ne vido. Vse je bilo zadelano. Voda i nesnaga se je odtekala po cevaj, štere so bile pod zemlov.

Gospoda pörgara je čakala še vekša čüda. Šo je ravo mimo Sočičove kavarne. Naednok je samo henjao, z odprtimi vüsti zazijao na nasprotno stran. Malo je falilo, da njemi očalje neso spadnole z nosa. Vido je edno velko hišo na dva štoka, na njoj pa je bio velki napis „Drž. osnovna šola“. „Hü, zdaj pa smo imenitni mi Sobočanci.“

Vrlomi pörgari je začnole salo rasti od same zadovolnosti. Obrno

se je v Meolicovo kavarno. Naročo je črno kavo i velki küp časopisov. Glejte no! Novo čüdo ga je čakalo. „Popolna državna gimnazila v M. Soboti.“ To je bilo za dobrodüšnoga očanca preveč. Od samoga veselja je tak vdaro po stoli, da ga je zbolela roka i se je zbüdo.

Drügo jütro se je podao v varaš. Gledao je okoli sebe, a nindri ne vido toga, ka se njemi je senjalo. Žalostno je poveso glavo, se obrno proti domi i si več ne želo, da biznova šo na vulico.

To so bile lanske senje. Mogoče se v tom leti obistinitijo i potom si naš pörgar znova potisne na stran krščak i si prižge celo viržinko.

*

— **Božičnica.** Podružnica „Kola jugosl. sester“ je priredilo za sirmaške učence, dijake i družine velko božičnico. Z oblekov i obüvalom je bilo obdarüvanih 230 učencov i 43 gimnazijci, z jestvinami pa 26 družin. Vse gospe, ki so se trüdile i vsi tisti, ki so darüvali i s tem pripomogli, da se je božičnica tak lepo posrečila, zaslužijo priznanje i prisrčno zahvalo.

— **Smrtna kosa.** V bolnici se je v noči od četrta na petek dvakrat oglasila smrt. V četrtek večer je vmr-

Horvat Franjo:

Siroče.

Mrzlo je bilo. Gaji, logovje, ravnice, bregovje, sploh vsa natura se je bliskala v človečih očaj. Sneg je pokrivo zemlo.

Lüdje so hodili v log sekat. Kak sklüčene sence so šli po koniki. Sunce je krožilo nad njimi kak vmirajoči meték v sprotolešnjem večeri.

Tü pa tam se je pokazala čupora šolarov na belo cest. Šli so iz šole. Odeti so bili i mali obrazeki so lükali z očmi kak krti, kda poglednejo iz svojega podzemelskoga králestva.

Vesnice so ležale raztrosene. Kadilo se je iz lorov, kamšteč se je zglednole oko.

Razlevao se je mir prek zasnežene ravnice. Sunce je krožilo z zadnjimi lampicami. Bilo je kak olenkica, štera pohenjavle goreti.

Sunce je zahajalo . . . Rdečili so se na zahodi oblaki i stali so kak raztrosene ovce na visikoj gori.

Mraz je če duže bole pritiskao. Naskori je nastopo mrak i svetle zvezde so se zasvetile. Mesec se je prismejao kak mladoženec z nevestov.

Te se je zasvetila olenkica v sirmaškoj hišički pri logi. Mesec jo je razsvetlávao i vidla se je kak džündženi okrased z daljine.

Pri peči je sedo deček. Gledao je proti stoli, kde je razsipavala olenkica svoj medli posvet. Njegove misli so bile pri mamici, štera je spala svoj večni sën na cintori.

Bio je v šoli tisti dén i so čteli od materé, štera je tak lübila svoje dete, da je skočila v mrzlo vodo nasredi zimé, kda je zašlo i sapnole notri: rešila je je, ali mrla je ona, ar je dobila beteg — prehlajenje.

Mujcek je mleo svoj brbr . . . Deček ga je danes ne čüo. Tüdi je ne čüo, kda je prišla v hišo sestra i ga zvala jest. Skuzne so njemi bile oči.

Njegove misli so bile pri materi. Sestra je odišla v kühnjo. Deček je skočo s klopi pri peči, vzeo svoj zimski kaput i si ga odeo. Natihoma je zapüsto hišo i se napoto proti cintori.

Zvezde so se njemi smejale i mesec ga je božao . . . Mraz njemi je brio v obraz. Začnole ga je zebsti. Vsikdar menši so bili njegovi stopaji. Zobovje so njemi šklepetali. Roké je stiskao v žepe.

Cintor je ležao deleč, na malom breščeki. Sneg ga je pokrivo. Križi so se svetili v mesečini.

Deček je prišeo na grobe. Hitro je najšeo materinoga, poklekno i začno zvati mater . . .

Mili glas je splavao prek zasnežene mrtve ravnice. Zamirao je i nazadnje je vtihno.

Gori po klanci sta se paščili dve senci. Bila sta oča pa hči. Iskala sta dečkca. Sled se je poznala i šla sta po njoj. Vodila jiva je na cintor.

Deček je ležao na grobi kak mrtev. Skuze so njemi zmrznole na lici. Rokici je meo sklüčenivi na prsaj i glava njemi je ležala v snegi.

Oča je ves prestrašeni prijao sina, ga vzeo v naročje, pogledno njemi v zaprete oči, nato pa se je z velikimi stopaji napoto proti domi.

*

Prišlo je sprotoletje. Ftički so zafüčkali. Ograd jij je bio pun i bližnji log je rümeo od veseloga spevanja.

Deček je ležao na sunci pred hišov. Bledi obrazek se njemi je sveto i oči so njemi gorele. Sestra ga je božala i njemi pripovidavala pripovesti.

Te se je naednok deček zdigno i pun veselja pravo:

„Vidiš, vidiš! Mamica ido. Joj, mamica! Kak se smejejo i puno rožnesejo. Mamica —“

Dečkceva glava se je nagnola i spadnola v naročje sestre.

Vmro je . . .

Drügi dén je zrasla nova gomila na cintori. I v tistom poletji je zacvela bela lilija poleg rdečega ščipka, dar sestrin, štera jo je vsadila, da bi rasla na bratovom grobi — dar, šteri sveti tüdi v najžmetnejšem vremeni kak vüpanje sirmaških . . .

la po hüdrom smrtnom boji mlada žena železničara Ružiča iz M Sobote. Mlada pokojnica je zapustila troje drobne dece. — V petek zajtra pa je zdehno dušo Vukanov iz Rakičana.

— **Boj za gimnazijo.** Preminoči teden je naša gimnazija bila znova v nevarnosti. Ar kuratorij ne dobo obečane podpore, je skleno, da se gimnazija ukine. To je zbudilo po celoj Soboti veliko razburjenje. Drugi den je kuratorij telefonično gučao z banom. [Te je dao zagotovilo, da gimnazija dobi primerno podporo. Nato je meo kuratorij znova sejo i je skleno, da gimnazija ostane nadale.

Slovenska krajina

— **Iz voze v vozo.** Jako je gorplačao eden 17 letni tolvajček. V sobočkoj vozi je te dni presedo svojo kaštigo. Komaj pa so ga izpustili, se je znova vrgeo na svojo meštirjo. Zvedo je, da so na glavarstvu odavali zaplenjeno orožje. Razmi se, da je tudi on morao biti poleg. Junaško je šo proti glavarstvu. Srce ga je začnolo boleti, kda je zagledno pred seov telko orožja. Ne se mogeo premagati, da ne bi skrivoma segno za ednov revolvov. Sreče pa ne meo. Dobili so ga i znova je morao rajžati proti vozi. To njemi ne bilo po voli, posebno, ar se je bojava mamice. „Nabijte me kakšteč, samo zaprite me ne, da ne bodo mamica znali“, je proso žandare. Se zna, da njemi prošnja ne pomagala i je znova prišeo v vozo, ka si je tudi pošteno zaslužo.

— **Ljutomer.** V katoliškom domi se bo vršila 29. t. m. i prišestno nedelo (5. jan.) lepa predstava. Prosvetno društvo bo igralo veselo spevoigro „Kovačev študent“.

— **Pozdrave pošilajo** i želejo srečno novo leto iz Montevideo-ja v Urugvaji: Kūhar Rudolf i žena Katarina, Nemeč Štefan, Mekicar Ludvik i sestra, Ludvik Krampač i Franc Ūlen. — iz Francile Prkič Alojz. — iz Ljubljane Blazina Šimon.

— **Zahvala.** Uprava i uredništvo Novin se vsem toplo zahvalujeta za božične i novoletne pozdrave.

— **Bogojina.** Preminočo nedelo se je domači Orel znova pokazao pred ljudmi. V društvenoj dvorani so igrali ljudsko igro „Repoštev.“ Dvorana je bila nabito puna.

— **Prva prekmurska doktorica.** Preminočo soboto je bila na buda-peštanskoj visokoj šoli proglašena za doktorico vsega zdravilstva hči bodonskoga evang. farara Šiftar Kamila. Nova doktorica je prva prekmurska doktorica.

— **„Kraljica Estera“.** Da bo vsakši razmo povest „Kraljica Estera“, štero smo začnoli objavlati z dnešnjov številkov, na kraci razložimo, ka je

Prošnja do širitelov.

Odbor za zidanje sirotišnice „Dom sv. Fračiška v Črensovcih“, šteroga predsednik je upravnik Novin, vas prav lepo prosi sledeče:

S tov številkov Novin dobite do rok tiskovino „Smileno Srce!“ Dajte to tiskovino v vsako hišo, vsakomi naročniki i tudi nenaročniki! Naj vsaki podpiše, ka vūpa v petih letaj dati na sirotišnico; te podpis pošlite nam v Črensovc, gornji deo tiskovine, to je „Smileno Srce“ pa pūstite v vsakoj hiši. Če bi vam tiskovine sfalile, jih prosite iz tiskarne, tam so. Poštino si od naročnine odračunajte. Črensovska i turniška fara je že dobila te tiskovine. Pazite predvsem na to, naj vsaki sam podpiše tiskovino, ki zna pisati, keliko da za sirote i naj bo zapisano njegovo ime čitlivo kak i občina s hišnov številkov. Idite v vsako hišo i ponūдите tiskovino vsakoj duši kakšekoli vereizpovedi je, ar smo siromake kakšekoli vere so, dužni po Jezušovej zapovedi pomagati vsi, kakšekoli vere smo.

Božične svetke, kda je prišo na svet najveški siromak i najveški lūbiteo sirot, se obračamo do vsakoga smilenoga srca s prošnjov, naj nam pomaga streho graditi siromakom i sirotam Slovenske Krajine.

Pobirali bomo pet let, kelko se v teh petih letaj nabere, telko vzdiamo za njihovo hišo; če malo, bo njihova hiša mala, čeravno jih bo dosta; če dosta, pridejo vse pod streho. *Če vsaka hiša v Slovenskoj Krajini da na frtao leta pet dinarov skoz pet let, ali če da vsaka oseba na frtao leta en dinar, mam za pet let dom za sirote.* Bogatejši lūdje pa kak so že davali, bodo še naprej davali, posebno naši Amerikanci, črepe i kamle, to je na pet let 650 din. Ti dari bi nadomestili tisto, ka veliki siromaki nikak ne bi mogli dati.

Sino siromaki i zato samo malo prosimo i se za vsaki najmenši dar vroče zahvalimo vsaki teden z ednov sv. mešov, štero za žive i pokojne darovnike služimo i z vsakdenešnjimi gorečimi molitvami!

Smilena srca, na zavržite nas!

Črensovc, 1929. dec. 25. na god rojstva Jezušekovoga

Odbor za zidanje sirotišnice „Dom sv. Frančiška“
v Črensovcih.

glavna miseo te povesti. V Sv. pismi je edna kniga. Popunoma po zgodbi iz te knjige je spisana naša povest, v šteroj se povdarja to, da se hūdobija kaštiga; dobrota pa poplača. Ka je grdoga, se v povesti obsoja, povzdiguje pa se vse, ka je lepo.

— **Bakovci.** Nega skoro noči, da pri ednoj ali drugoj hiši ne bi sfalilo več kūr. Tolvajom se ne milijo tudi sirmaki, vnogim sirotam so naime odnesli vse do zadnje kokoši. Lūdje že skoro spati ne vūpajo, ar se bojijo za svoje siromaštvo. Razmi se, da brezsrčni tolvaji zaslužijo, da bi jim vrezali po 25 vročih na zadnjo stran.

— **Ženo je smeknola zavolo „pojbara“.** Človeka srce holi, kda vidi strašno podivjanost, štera vlada med moškim svetom. V Fokovcaj pa se je pripeto še hūši slučaj. Smicale so se naime ženske. Balog Gizela je prišla s svojimi hčerami na Štefanovo večer v krčmo. Kak sama pravi, je tam mirno sedela. Naednok se je samo nad njo spravila nekša Fani V. i joj pravila, da ne sme sedeti pri njenom „pojbari“. Ar se ona za to ne brigala, je pograbila Fani s stola nož i ga je zasekala Gizeli v prsi. Na dobro srečo se je zasekao nož v čonto, ovak bi se te boj lahko končao s smrtjov. — Ta podivjanost presega že vse meje i vidi se, da že vrag sam hodi po sveti i vodi lūdi, da so dostakrat hūši kak zveri. Po-

novno prosimo oblasti, naj za nekaj časa prepovejo vse plesne veselice, ravno tak pa naj vodijo boj tudi proti toj nesrečnoj smarnici, ar je podivjanosti v velkoj meri ravno ona kriva.

— **Tri nasreče.** V sobočko bolnico je bio pripelani kmet Anton Belšak od Male Nedele, ki se je ponesrečo med voznjov. Pred par dnevi je vozo drva. Naednok so se njemi splašili konji i so začnoli dirjati. Belšak jih je šteo staviti. Pri tom pa je tak nesrečno spadno, da je prišeo pod kola, ki so njemi potrla nogo. — Hūdo se je ponesrečo 23 letni delavec Ivan Jamborošič. V kobiljanskom logi je nakladao z drugimi delavci vred na vagone drva. Kda je nekolko neprevidno odmekno nekše poleno, se je skladanica zrušila i ga pokopala pod sebe. Drva so njemi strla pravo nogo i njemi povzrvčila tudi druge poškodbe. — Nogo so zmečkali odbijači dveh vagonov 16 letnomi Franci Podlesek v pūconskoj ciglenici F. Hartnera. Dečko je opravlao nekše delo pri vagoni i ne vido, da se je bližao po šinaj drugi vagon. Zagledno ga je samo te, kda je bilo že prekesno. Izognoti se ne mogeo. Vagona sta treščila vkūp i to tak, da je noga prišla med odbijača. Ponesrečenca so taki pripelali v bolnico.

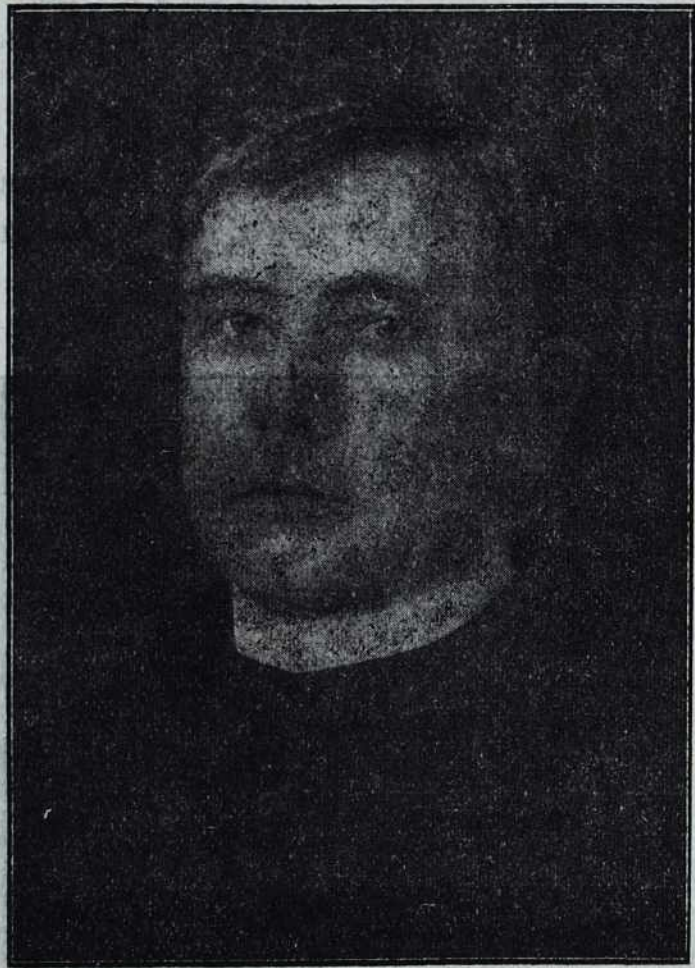

Kak se delajo Novine?

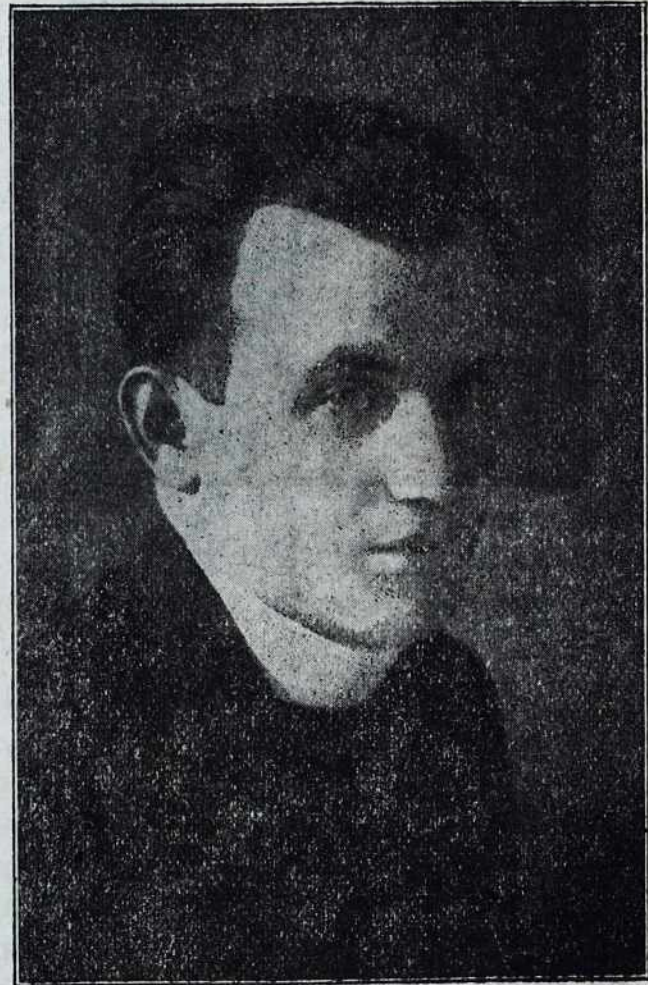
Med naročniki i drugimi prijatelji Novin je gotovo mnogo takših, ki ne vejo, ka vse se zgodi z listom prle kak ga oni dobijo do rok i mislijo, da se teh par strani vsakši teden v ednoj ali dveh vöraj skove vküp brez vsakšega posebnoga velkoga trüda. Zato se jim tüdi čüdnö vidi, da so Novine „praj tak drage“ i včasih po desetkrat odprejo i zaprejo bankaš prle kak plačajo, a še tüdi potem, kda so že plačali, mislijo, da bi Novine

pač lahko brezplačno dobili. Vsem tem pa sploh vsem, ki Novine čtejo, naj slüži v objasnenje teh par vrstic, štere podamo na tom mestu. Iz njih vsakši sprevidi, da napravijo Novine dugo (dostakrat žmetno) pot prle kak pridejo naročnikom do rok.

Najvekši sirmaki „gospod“ pri vsakšem listu tak tüdi pri „Novinaj“ je urednik. V njega se lahko vsakši potekne: izdajateo, tiskarnar, naročniki i vnogi drugi. Šinfajo, preklinjajo, kregajo ga i dostakrat mora meti jako trdo kožo i kosmata vüha, da vse prenese. Če ka ne vredi, vsakši kriči, da je urednik kriv, čeravno so največkrat vsi drugi mnogo bole krivi kak on. Urednik je pa tüdi največši „gospod.“ Piše i objavi, ka njemi je drago. Da pa ne bo što mislo, da je te gospod istinsko neomejeni gospodar, taki pove-mo, da nesme ravno vsega pisati i objavlati, „ka njemi je drago.“ Nasprotno. Jako mora

G. Klekl Jožef, izdajatelj Novin.

G. Kolenc Franc, urednik Novin.

paziti, ovak se lahko zgodi, da ga što po prstaj vkresne, ka pa ne ravno preveč prijetno.

Vse ka je v Novinaj objavleno, ma najprle v rokaj urednik. I odkod jemle vse to? Nešterne stvari spiše sam, druge pa dobi od sotrudnikov. Ne trbe misliti, da trosi članke, novice, povesti itd. iz rokava. Takši rokav bi urednik z zlatom i srebrom plačao, če bi ga njemi što ponüdo i če bi sirmak meo zlato i srebro. Na uredniškom stoli je navadno celi küp slovenskih, hrvaških, vögrskih i nemških listov. Iz teh jemle urednik novice iz sveta, za domače novice je pa včasih velka nevola. Za vse urednik nemre pitati, niti ne vsega videti i čüti, takših pa je malo, ki se spomnijo i zapišejo, ka se je v njihovom kraji zgodilo. Na tom mestu ponovno naglašamo, da bodo Novine te bole zanimive, če bodo mele iz vseh naših krajev novice. Zato pa se znova obračamo posebno na našo dühovščino, vučitelstvo i druge prijatele, da zapišejo vse, ka se zgodi v njihovom kraji zanimivoga i pošlejo to uredništvu. Vsakša novica se z zahvalnostjov sprime.

Zbrani rokopisi romajo v tiskarno. Najprle jih dobijo v roke črkostavci. Njihovo delo ne lahko. Od jütra do večera stojijo v črkostavnici pred stoli, ki so razdeljeni na prečnjeke (predale). V tej prečnjakaj so črke (litere) i to

tak, da ma vsaka črka svoj prečnjek; n. pr. v ednom je samo črka „a“, v drugom črka „b“, v tretjem črka „c“ itd. Iz teh prečnjekov iščejo črkostavci črke i jih postavljajo tak vküp, da dobijo reči i stavke. Da je to müdno delo, si lahko vsakši misli i črkostavci pošteno zaslužijo plačo, šterö dobijo.

Kda je vse vküp postavleno i na strani razdeljeno, se napravi od vsake strani odtis. Toga dobi urednik v „korekturo“ (v pop-

Trgovina Hahn in Prekmurska Tiskarna.

ravljanje). Popravljanje obstoji v tom da urednik še ednok prečte vse od prve do zadnje litere i popravi „tiskovne napake“. To so falinge, štere so napravili črkostavci na te način, da so med delom včasih segnoli v drugi prečnjek, kak bi trbelo i so tak zamenoli nešterne črke. Popravljanje ne prijetno delo. Urednik je že prle meo vse v rokaj i njemi je vse znano, zato kda zdaj znova čte, včasih ne vidi kakše napane. I tak se

G. Hahn Izidor,

last. trg. i vodja tiskarne.

Nazadnje dobi v roke Novine gospodičina, ki ma pravzaprav najbolje naopačno delo. Ta gospodična Novine „ekspedira“. To delo obstoji v tom, da Novine spakiva i prikeli na nje naslove. Zadnje naložijo spakivane Novine na talige ino jih sluga odpela na pošto. Od tam pa potem idejo na vse strani, dokeč jih ne dobijo naročniki do rok.

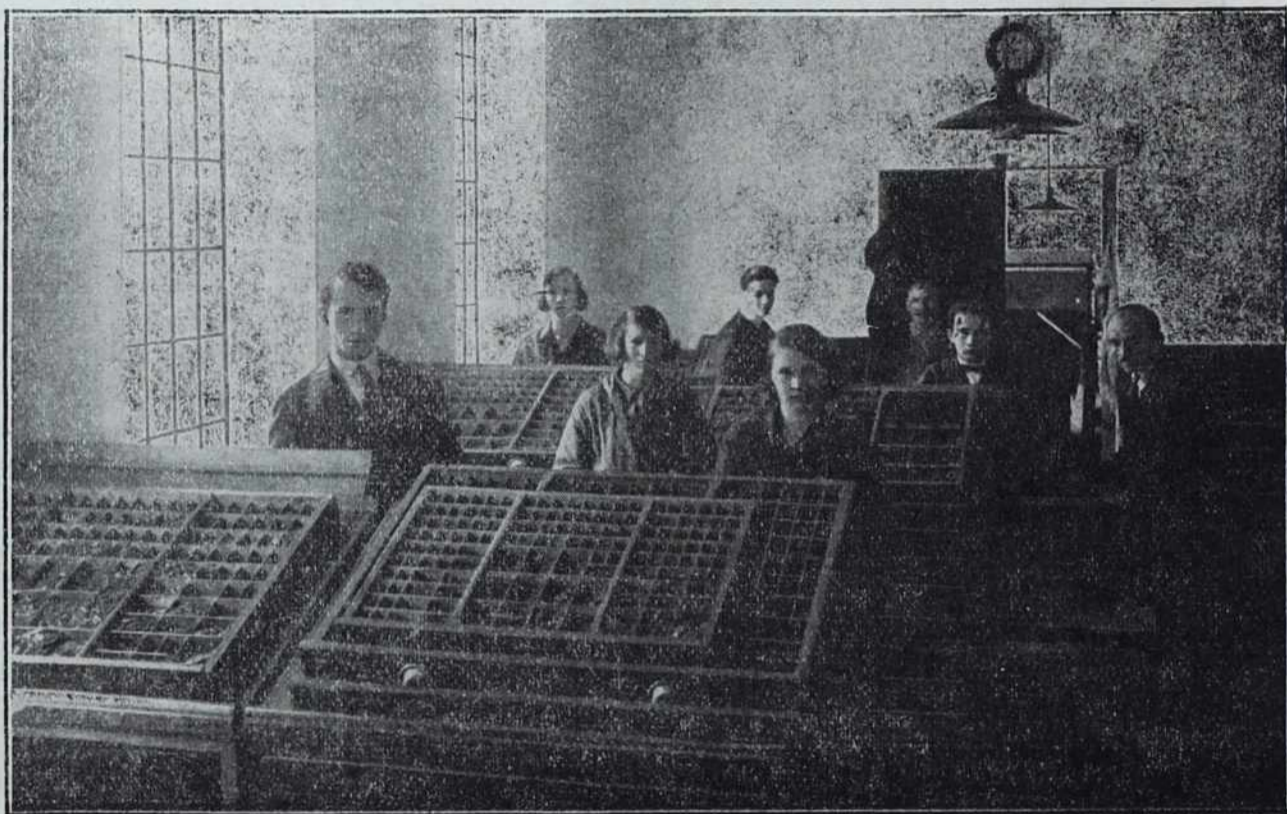
Kak vidite je z Novinami dosta dela. Kelko pa ma nevole i posla zvün toga še uprava? Iz toga lahko spoznate, da neso predrage. Vüpamo, da jih bodete potem še vñogo raj meli i jih priporočali tüdi svojim sosidom. prijatelom i poznancom.

zgori da v vsakšoj številki ostane kakša napaka. Če se je dozdaš što zavolo toga čemerio, naj bode odzdaj naprej bole prizaneslivi. Malo se že sme navolivati, preveč pa se ne spleča, ar si itak nikaj ne pomaga. Jeli, ka je to istina?

Kda je urednik gotov s popravlanjom, dobijo liste znova črkostavci v roke, da popravijo napake, štere je našeo urednik. To popravlanje se vrši na te način, da vzemejo vö napačne črke i na njihovo mesto postavijo pravilne.

Za črkostavci pride na red tiskalni mašin. Nabrane strani zložijo na ednoj velkoj železnoj deski lepo vküp, k mašini postavijo gospodičino, ki jo vidite tüdi na spodnjoj slici. Mašin spüstijo z električnov silov i začne se tiskanje.

Kak se tiskanje vrši, se nakraci ne da popisati. Što je radoveden, naj pride ednok v tiskarno. Če bo lepo proso gospoda, šteroga vidi tü na slici, njemi vse pokaže; če bo naime dobre vole, ar kda se malo čemerno drži, se ne da z njim nikaj opraviti, (ali to tüdi vsake kvatre samo ednok).

Stavnica z delavstvom.

(V prvoj vrsti: g. Rotdeutsch, gdč. Franko, Barbarič; v drugoj vrsti gdč. Silagyi, gg. Škodnik, Hahn, Norčič, pri dveraj g. Gergorič.)

Tiskalni mašin.

(Na njem se tiskajo Novine, Marijin List i več drugih listov. Pri njem stojita g. Hahn Izidor, lastnik trgovine i vodja tiskarne ino gdč. Silagyi.)

Vsem čtitelom i širitelom Novin i Marijinoga lista srečno i veselo NOVO LETO želijo i prosijo mila nebesa naj Vam naklonijo vsega obilo.

DELAVCI
PREKMURSKE TISKARNE.

Književna slovenščina.

Ker se v naših šolah poučuje književna slovenščina i je zlasti med mladino vedno več takih, ki to slovenščino obvladajo in radičitajo spise, ki so napisani v njej, sta se g. izdajatelj in urednik sporazumela v tem, da bo ena stran Novin tiskana v književni slovenščini. Na tej strani bomo objavljali v vsaki številki posvet „Kraljica Estera“ in od časa do časa druge krajše stvari.

Mladi Jugoslovan.

Mladi Jugoslovan!
Bog ti daj krepko dlan,
Bog ti daj bister razum,
pravi ponos in pogum!

Mladi Jugoslovan!
Dočakal svobode si dan,
čuvaj svoj dom in svoj rod,
trezen je brani povsod!

Prost diham božji zrak,
prost vsak mi je korak;
prost južni sem Slovan,
naš je vstanjenja dan!

HOLCMAN JOŽEF, učen. 3. razr.

ŠTEFAN LAZAR:

KRALJICA ESTERA.

Povest po zgodbi iz Sv. pisma.

I.

Vaslin smehljaj.

V naračnorumenem solčnem svitu so se prikazale črešnjevordeče svetlobne točke. Nad mestom Suzan se je mračilo. Ljudstvo je vrelo na ulice in se je v veliki trumi valilo proti kraljevi palači, ker so trobentači pred solčnim zahodom naznanili, da prikaže Kserkses, gospod vseh zemljá in dežel najvišjemu bogu, onemu svetemu duhu, ki ga nazivajo Ahuramazdo, veliko daritev.

Izmed stebrov z bikovskimi glavami je zadonel mogočen glas tromb, skozi kraljeva vrata je prodirala vojska z velikimi čeladami in oklepi in je z močnimi udarci prisilila množico k umiku. Pri glavnih vratih se je postavilo dvatisoč, v smeri vrat širitisoč vojakov in so tvorili živo steno, da bi ljudstvo sploh ne videlo božanskega kralja stosedemindvajsetih deželá.

Ob stebrih so se prikazali štirje orjaški krasni biki. Ljudstvo je veselo zaklicalo. Te svete biki bodo darovali Ahuramazdi. Tik za biki se je pojavila tudi daritvena žival ostalih bogov, vsa v cvetju, potem pa so sledili posvečeni konji solčnega boga, nemirno rezgetajoč, ko da so čutili, kaj se bo danes godilo krog daritvenega ognja . . .

Za posvečenimi konji Mitre je pridrdral izmed stebrov z bikovskimi glavami cvetlični voz Ahuramazde, ki so ga vlekli štirje belci, potem pa je pridrdral zlati voz solčnega boga in za njim še en voz, katerega konji so bili pokriti s škrlatom.

In v modrikastem mraku je za vozovi zagorel krvavordeč plamen: v veliki bronasti posodi so duhovniki nesli „sveti ocnj“ med prepevanjem psalmov.

— Darijev sin! — je klicala množica.

Prikazal se je kraljev bojni voz.

— Kserkses! — je gremelo iz tisoč ust.

Tam je stal na bojnem vozu gospodar sveta, na glavi s krono, ki jo je obdajal trak; z ram mu je padal skrlatnordeč plašč, pod njim moder jopič, ki

ga je obdajal pri vratu in ob robu širok, bel trak. Njegova visoka, mogočna postava se je veličastno-mirno zarisala v mehki mrak — zraven njega bela lilija; Vasti, kraljeva žena . . .

Množica je divjala:

— Kirov vnuk!

— Kserksov vnuk!

— Kserkses!

— Hčerka lepote, Vasti!

— Ahuramazdova lepa otroka!

Kserkses se je ozrl s temnimi, mrzlimi očmi po razigrani množici in nastal je mir, tak mir, da se je lahko slišal tudi skrivnostni vzdih krvavordečega plamena. Narod je pokleknil in se ni upal ozreti kvišku, dokler bojni voz s sijajnim spremstvom ni odšel mimo.

— Živel kralj!

Štiritisoč vojakov telesne straže je stopilo pred bojni voz, ostalih dvatisoč pa se je v zavoj obrnilo za kraljev voz. Pohod je zaključilo dvesto kraljevih konj z zlato opremo, za konji z zlato opremo dvatisoč suličarjev in za dvatisoč suličarji v stotnijah desetisoč konjenikov!

Ko se je ljudstvo lakko pridružilo pohodu, so zunaj v gozdu že zadonele daritvenetrombe. Na stolpičastem vrhu visokega žgavnega oltarja je plapolal krvavordeč plamen in v notranjosti oltarja se je vžgal skrivnostni sveti ogenj, ki ga človeško oko ne sme videti, izvzemši čarovnika. Psalm je donel, iz loncev se je dvigal prijeten vonj kadila in je s sivo tančico objel kralja in spremljevalce, izmed katerih so stali visoki plemiči na desni, ostali plemenitniki pa na levi strani, vsi pobožno.

V neposredni bližini kralja in kraljice je stalo osem mož: Aman, kraljev ljubljeneec in sedem najvišjih dostojanstvenikov Perzije in Medije. Vsi so stali za kraljem in kraljico s povešenimi očmi, razen Amana; on je zrl oblak dima, ki se je valil z vrha žgavnega oltarja, češ, podoben je velikanskemu srcu, ki od tuge počí na dva dela.

Višji duhovnik je zrl kri bikov na zakajen oltarni kamen in je začel z globokim glasom pretrganom moliti, ko je utihnil odmev psalmov in daritvenih trobent:

— Darujem ti v imenu Kserksovem, ki je tvoj sin, o Ahuramazda! Ti si ustvaril nebo, zemljo in človeka, ti si gospodar sveta, bog pravičnosti, čistosti, blagoslova, neskončne modrosti in previdnosti, ti si nevidni duh, ti si sveti duh!

Le tiha piščal, harfina struna je donela tiho, kot boječa spremljava, ko je duhovnikov glas prehajal v mehko sanjavost:

— Od začetka si določil poleg sebe duhove, ti neskončni Gospod in z njimi skupaj tvojiš mešas-pento, sveto število sedmih, o Ahuramazda, ti dobrotljivi, večni, nesmrtni naš bog . . .

Glas se je z donenjem harfe dvignil:

— Pozdravljam te, prvi šestih duhov, Ahašavista, ki si svetovni red! Pozdravljam te, Kšátravárja, ti drugi duh, ki si vsemogočnost in oblast! Pozdravljam te Spenta-armáti, o tretji, ki si duh pobožnosti! Pozdravljam te, Harvatat, duh zdravja . . . in

bodi pozdravljen o Amertatat, ki si duh nesmrtnosti, odkar se blešči nad tem svetom luč Ahuramazde!

Dišeči leseni koščki na gorečem oltarju so v tihem taktu prasketali k molitvi višjega duhovnika.

— In spustite se dol, vi dobrotljivi predniki in uslišite Kserksovo molitev. Mitra, ki pred solnčnim svitom napolniš ves svet in odkriješ skriti greh; Rašna, ki si duh pravičnosti in sodiš nad mrtvimi in vi ostali, poslušajte in uslišite gorečo Kserksovo prošnjo!

Na oltar se je ozrl:

— In ti sveti ogenj, ki živiš v streli, v človeškem srcu, v utripajoči krvi, v zeleni rastlini in spodaj, v srcu gorá in v vsem, kar biva, bodi kraljeva priča pred bogovi, da govori čisto resnico, kakor je čist tvoj blesk . . .

Kralj in spremstvo so sklonili glavo, višji duhovnik pa je z dvignjenim, mrzlim glasom nadaljeval govor:

— Onstran reke Arakses živi narod Masagetov, trdo in brezbožno pokolenje, ki uživa človeško meso. Proti temu ljudstvu se je boril tudi že božanski kralj Kir in je v bitkah zoper nje izgubil življenje. Bojeval se je zoper njega tudi kralj Darij, a ni ga mogel v zadostni meri obvladati. Dajte torej to ljudstvo Kserksu v roke, da se bo lahko maščeval nad Kirovo smrtjo in da v vašo slavo lahko poveča svojo oblast in vladavino, ki sega od bogate Indije do države Črncev!

Duhovniki so mrmrali polglasno molitev, v zvezdnati noči se je razlegal duh sveže pečene in lonci so dihali mameč vonj kadila. Plapolajoči plamen na stolpičastem oltarju se je na kraljevem obrazu tresočče odbijal in je objel tudi kraljičino postavo kot kaka skrivnostna svetlobna roka, in med tem da je višji čarovnik poslal pred bogove novo prošnjo, ki se je nanašala na Grke, je Agageus Aman odmaknil oči od rdečega, ognjenega srca in je žareče zrl na veličastno kraljičino postavo.

— Oh, kako je lepa! je šepetal nehoté.

Kraljica se je ozrla na Hammedatovega sina in se je komaj vidno nasmehnila.

II.

Kserksova zlata roža.

Kralj s spremstvom se je vrnil v palačo in se vsedel k pojedini Kserkses je bil dobre volje, ker je bila napoved duhovnikov ugodna. Smehljaje se je sedel pod belimi, zelenimi in hárintno-rdečimi zavesami, ki so na škrlatastih vrveh visele s sten. Mize so se šibile pod dobrotami stoterih vrst. Jedli so draga jedila in pili vino, drago vino iz zlatih čaš.

Godbeniki, plesalke, borci, vedeževalci, norci in od vseh vetrov došli šaljivci so zabavali goste. Temnobradi medijski in perzijski gospodje so z veseljem praznili kupo okrašeno s kamnom unije, ker Kserkses pri pojedini ni bil kralj, marveč ljubki tovariš, ki je v razigranosti prednjačil.

Le Aman je sedel molče in je strmél pred se, kakor človek, ki tuhta, trpi, ne ve, kaj naj stori.

Kralj je to opazil.

— Aman, o čem razmišljaš?

Aman se je stresel in se zelo ponižno smehljajal:

— O tvoji moči in slavi . . .

Bil je dvorjanik.

— A žalosten si.

— Na to sem mislil: kaj bi bilo iz sveta, ako bi ga ti ne obsijal s svojim bleskom?

Kserkses se je nasmehnil.

— Ne vmešavaj se v zadeve bogov. Raduj se, ljubi prijatelj, bodi vesel z nami. Kaj bi bilo iz sveta,

ako bi mene ne bilo? Veruj, sin, kralji se vedno najdejo, so bili, so in bodo . . .

— Toda Kserkses: samo en!

— Tako je! — je zadonelo po dvorani. — Živel kralj!

Kserkses se je ozrl na svojega ljubljence, potem ga je pritegnil k sebi in ga poljubil na čelo.

— Ako bi ne bil Kserkses, bi hotel biti Amon, tako te spoštujem!

Gospodje, vladarji, kraljevi namestniki, dvorni maršali so obledevali od nevoščljivosti.

— Oh, gospod . . .

Kserkses je položil zlato palico na Amanovo ramo.

— Rečem ti, ljubi prijatelj, mene ne sodi po mogočnosti in sijaju, marveč po temle.

Roko je položil na srce.

— Velik in usmiljen si, sin Darijev.

Gospodje so pograbili čaše.

— Živel Kserkses!

— Živel kralj solnčnega srca!

— Kserkses!

— Aman!

Tudi kralj je pil na zdravje gospodov.

— Živeli gospodje!

Iz sence, ki jo je delala miza, je skočil norec.

— Kralj, ali slišiš?

— Kaj poveš, Artembares?

— To, da Aman sedaj takole misli: Ako bi ne bil Aman, bi hotel biti Kserkses!

— Pst, ti! — je zarenčal nad njim Aman.

Artembares se je prekopicnil.

— Slabo bi jo izkupil, ker bi bil kot Kserkses nesrečen!

— Žakaj. Zato, ker bi on ne imel tako lizunskega psa, kakor je tebi Aman . . .

Gospodje so se zasmeljali in so pomembno mežikali drug drugemu. Amana je bilo sram.

— Molči!

Norec se je na svo moč smejal.

— Ti kralj, ali misliš, da bi se ti ta medenoustni možakar polizoval, ako bi ti ne bil kralj?

— Ne verjamem.

— No, vidiš!

Kralj se je nasmehnil.

— In ti, Artembares, ali bi mi povedal resnico, ako bi ne bil Kserkses?

— Ne!

No, vidiš!

— Uvidim. Reči hočeš da sva jaz in Aman enaka. Tako je. Oba delava za plačilo, razlika med nama je le ta, da jaz povem vedno resnico, on pa vedno la-la-že-e!

Kserkses je zamahnil,

— Laž olepša življenje. In velik umetnik je oni, kdor lepo in ljubko laže. Kar resnica človeku odvzame, to mu laž vrne.

Norc mu je vsekel v besedo:

— Tebi je resnica najbrž mnogo odvzela, ker ti je dala mesto tega prestol.

Gospodje so osupnili.

— Pst!

— Dovolj! je zakričal Aman. — Vrzite ga ven. Ven so ga vrgli.

— Strašen norec!

— Kserkses se je zamislil.

— Ali veste, gospodje, kaj je najlepša laž?

— Gostje so razmišljali.

— Življenje, — je pripomnil Karsena, eden od sedmih vladarjev. (Dalje.)

Sv. Oča Pij XI. - zlatomešnik.

Ves katoličanski svet je te dni svetio spomin tistoga dogodka, kda je zdašnji sv. Oča Pij XI. pred petdesetimi leti oprvim stao pri oltari i je Bogi aldüvao svojo prvo sveto mešo. Po našoj domovini se je v znamenje radosti nad tem dogodkom preminočo nedelo (22. dec.) v vseh cerkvaj vršila slovesna služba boža. Dostaja se, da ob toj priliki spregovorimo par reči od Oče vseh katoličancov, od poglavara Matere cerkve.

Ime, rojstvo i življenje sv. Oče.

Pravo ime zdašnjega sv. Oče je bilo Ahil Ratti. Rodio se je 31. maja 1857. blüzi Milana. Oča je bio inženjer. Njegov stric je bio dühovnik i ravno te je vplivao na mladoga Ahila, da se je posveto dühovskomi stani. L. 1879 je bio posvečeni v dühovnika. Vršo je važne službe. Med drüгим je bio tüdi nuncij v Varšavi. L. 1921 je postao milanski püšpek, naslednje leto (6. februara 1922.) pa je bio zvoljeni za papo.

„Mir Kristušov v kraljestvi Kristušovom.“

To si je stavo Pij XI. za nalogo svojega življenja i vladanja. Po tom cili je naravnano vse njegovo delo. To povdarjajo njegove okrožnice, šterih je spisao že dvanajst. Sv. Oča goreče žele, da bi se povrno Kristušov düh v katoličansko družbo. Vnogo pa se trüdi sv. Oča za to, da

bi tüdi poganje spoznali Kristušov düh, zato se po pravici imenüje

misijonski papa.

Dühovnike, misijonare pošila med pogane i tüdi s penezi podpira misijonsko delo.

Pij XI. je v Varšavi, kde je bio prle nuncij, spoznao tüdi Slovane ino razmere, ki vladajo med njimi. Posebno se je zanimao za pravoslavje i je z vnogimi drügimi razmišlao, kak bi se dalo dosegnoti, da bi pravoslavni Slovani znova postanoli kotrige Matere cerkve. Ta žela tüdi zdaj puni njegovo srce. Ob vsakšoj priliki spodbüja püšpeke, dühovnike, kak naj z molitvami i drügimi deli pomagajo, da pride do zbližanja, potem pa do zedinjenja med katoličanstvom i pravoslavjem.

Svetoga Očo posebno odliküje dobro

smileno srce do sir-makov.

V tom pogledi ne dela razlike med katoličani i pravoslavnicami, ne med verniki i neverniki. Tak je dao Rusiji v tistih strašnih dnevaj lakote milijone. Ravno tak je poslao pomoč tüdi na Kitajsko, kda je tam na jezere i jezere lüdi vmiralo od glada.

*

Što pozna vsa velka dela sv. Oče Pija XI. mora priznati, da nam ga je poslala boža previdnost v teh žmetnih časih. Ob zlatomešniškom jubileji nam srce po pravici lahko puni žela, da ga Bog še več let ohrani v blagor sv. Materecerkve.

žveplo (100 gramov), magnezij (50 gramov), železo (5 gramov) i zvün toga še 9 drügh snovi, ki se nahajajo v jako maloj meri. Od drügh devetih snovi zvün teh pa so ostali samo sledi.

Modrijani neso dognali samo to, iz česa je človeško življenje, nego so tüdi zračunali, kelko bi bile te snovi vredne. Natenčni so bili v tom pogledi posebno angleški učenjaki, ki so zračunali, da so vredne snovi, iz šterih je človeško telo, okoli 2 funt sterlinga, po naših penezaj okoli 550 Din. Kaj ne, da je to nekelko čüdno, če vzememo, kak človek skrbi za svoje telo, posebno dnesden, kda lüdje že skoro niti ne vejo, kak bi se oblačili, da bi bila njihova gizda bole nasičena i ka bi jeli ino pili, da bi bio želodec bole zadovolen?

Telo je malo vredo, celi človek pa jako dosta. Ne po svojem bogastvi, po svojoj slavi, nego zavolo toga, ar je Bog Stvoriteo vdehno v to malovredno telo življenje, nemrtelno düšo, ki ma nezmerno vrednost po tom, ka je podobna Stvoriteli samomi.

Starost drevia.

Zanimive so številke, štere so zapisali lüdje, ki so preračunali, kakšo starost dosegne drevo. Pri nešternom drevji človek skoro vervati nemre, da bi dosegnola tak visiko starost, kak jo istinsko dosegne.

Trs lahko dosegne do 150 let. Več doživi brest, šteri dosegne 335 let. Jela i bor dosegneta od 300 do 400 let. Je pa tüdi drevje, štero se drži dosta duže: breza doživi lahko 570 let, pomarančino drevo 620 let, divji orih 800 let. Velko starost dosegne lahko bükovo drevje, naime 900 let, lipa 1000 let, hrast pa dosegne celo 1500 let. Cedrino drevo, štero raste v Palestini doživi 2000 let, ešče več pa lahko doživi tisino drevo, štero se lahko včaka 3000 let.

Zveri v ženskoj podobi.

Poročila, ki jih prinašajo listi iz Szolnoka na Vogrskom, se vidijo človeki nemogoča. Pred sodiščom se zagovarja 36 žensk, ki so obtožene, da so z mišnicov (arzenikom) zagiftale i na te način spravile s sveta 50 lüdi, med njimi pred vsem svoje može. Gift sta jim odavali dve babici. Obtoženke vse tajijo, a to jim nepomaga nikaj, ar se jim hüdodelstvo da dokazati. Največ je kriva med vsemi nekša Lipka. Proti njoj je razprava že končana. Obsodili so jo na smrt. Nešterne drüge ženske pa so obsojene na dosmrtno vozo.

Iz česa je človeško telo?

Čüdno pitanje — bo mislila većina tistih, ki bodo čteli te vrstice. — Iz česa bi bio? — To ja vsakši vidi, što ma oči i v glavi bar malo možgani. — Iz mesa smo ino čont, iz žil, krvi. Mamo še tüdi par ščetin, šterim pravimo vlasje i brada, na štere so možje preci čemerni, kda trbe vzeti v roke škarje ali britvo i si želejo, da jim ta nevola ne bi nikdar zrasla. To je v glavnom vse. Istina, to je vse za tistoga, ki gleda človeka z navadnimi očmi. Če pa si što dne na nos posebne vrste očalje, nam pove drügo. S takšimi očaljama gledajo človeka modrijani (učenjaki). Oni ne vidijo v njem samo čont, krvi, mišic, žil, mesa itd., nego preštuderajo, iz česa je vse to.

Ka so dognali učenjaki? To, da je človeško telo zgrajeno iz 29

različnih snovi. Izmed teh snovi jih je 18 takših, da se nahajajo v vsakšem človeškom teli, od drügh devetih pa so se ohranili samo sledi.

Da bi naračunali na tom mesti vse snovi, iz šterih je vküppostavleno človeško telo, nima pomena, ar je med njimi vnogo takših imen, štera se v vsakdnešnjem življenji skoro nikdar ne čüjejo. Omenimo samo bole znane snovi.

Učenjaki so zračunali, da postoji telo človeka, ki vaga 65 do 70 kio iz naslednjih snovi:

Največ je vode i to okoli 40 litrov. Za vodov pride premog, šteroga je v teli 20 kio. Med drügimi snovmi, ki so še v teli, je največ vapna (pol 2 kili) i amonjaka (4 litre). Zvün toga ma človeško telo še fosfor (800 gramov), sol (frtao kile),

Iz življenja naših delavcev v preminočem leti.

Od vodstva Borze dela v M. Soboti smo dobili nešterne podatke od življenja naših delavcev v preminočem leti. Ar so tej podatki zanimivi, jih na tom mestu objavimo.

Borza dela je poslala lansko le-

Po mesecaj:	v Jugoslaviji:	v Franciji:	v Nemčiji:
v 3.	600 - 700 Din.	800 - 1400 Din.	2500 - 3000 Din.
4.	800 - 1100 "	1500 - 2000 "	3000 - 4000 "
5.	1100 - 1300 "	2200 - 3500 "	4500 - 5800 "
6.	1300 - 1800 "	4000 - 5500 "	6000 - 7000 "
7.	2100 - 2600 "	6000 - 7500 "	7000 - 7900 "
8.	2800 - 3400 "	7500 - 8000 "	8000 - 8600 "

Od števila delavcev, ki so bili zaposleni v Jugoslaviji je bilo zadovoljnih komaj 18 procentov, vsi drugi pa ne. Vzrok je slaba plača ino neurejene razmere.

Med delavci v Franciji je bilo v glavnem zadovoljnih približno 81 procentov, drugi pa so se pritoževali zavolo žmetnoga i nad 16 vör trpečega dela, slabe hrane, prenizke plače i zlorabe od strani delodajalcev. Nešterni delodajalci so šli celo tak daleč, da so delavcom pri prihodi na delo odvzeli pogodbo i jih prisili, da so podpisali novo i so tak pogodbeni rok podalšali od 6-8 mesecov na 12 mesecov. Večina pa je zadela na dobra mesta i so polek dobroga zaslůžka še dobro nešterni celo jako dobro preskrbleni!

V Nemčiji zaposleni delavci so izmed vseh najbole zadovoljni, ar so dobro zaslůžili i ves čas bivanja na deli vživali lepi vzoren red i naklonjenost delodajalcev.

Delavski zaslůžek je v nogokrat odvisen od kraja, kde je delavec zaposlen i od drugih prilik. So na pril. kraji, kde je delo takše, da vrže de-

to na delo okoli 6500 delavcov i delavk i to v Vojvodino i druge kraje Jugoslavije okoli 4400, v Francijo 1120 i Nemčijo 1000.

Zaslůžek teh delavcov je znašao v sezoni povprečno kak sledi:

lavci spomladi, v poletnom ali jesenskom časi najbolši i glavni del letnoga zaslůžka.

Pogoji za delo v Jugoslaviji so jako zadovoljivi, če ravno isto po navadi traja od sunca do sunca, ravno tak tůdi gledoč na prevoznino delavcov i zaslůžka v naturi, slaba pa so stanovanja i pa to, da je plača prenizka proti potrebam delavca. Dozdaj so dobivali dnevno po Din. 10-12-16-. V rekordnom deli pa so zaslůžili komaj 35 procentov več, a bi mogeo znašati zaslůžek najmenje 65-75 procentov. V Nemčiji na pril. je znašao zaslůžek pri rekordnom deli 35-40 procentov, ka bi zneslo v našoj valuti i proti gornjoj plači najmenje 80-110 procentov. Zato je bilo tam nad 97% delavcov zadovoljnih. Edino je bilo mesto Löwenberg v Bradenburgi kde delavci neso zaslůžili več kak 4800 Din. v 6 mesecaj, indri vseširo m pa več.

Plače naših delavcov doma bi morale biti najmenje po Din. 25-22 dnevno, v rekordnom deli pa proti tom i za 40-45 procentov več.

Delavci za Francijo.

Vodstvo Borze dela v M. Soboti je dobilo od izseljeniškoga urada v Zagrebi sporočilo, da se za Francijo išče 300 do 400 dobrih ciglarov. Što žele iti, se naj zglaš i pri Borzi dela v Soboti 10. januara. Sporoča se, da bo plača dobra, zvün toga pa majo tej ciglarje tůdi to ugodnost, da

bodo sprejeti tůdi druga leta, če bo bo verni pri svojem deli.

*

Zvün ciglarov bo šlo 16. januara v Francijo tůdi vekše število polskih delavcov. Sprejemali se bodo delavci na Borzi dela v M. Soboti 3. i 4. januara.

5598, 4446, 8158, 7083, 2570, 4921, 5887, 7204, 6, 1032, 4176, 9137, 8425, 8880, 4493, 4390, 8491, 1640, 8306, 5516, 4888, 8039, 5720, 2701, 2698, 2478, 6114, 3096, 6223, 6458, 8485, 1415, 112, 4175, 7534, 5414, 5353, 6876, 8842, 4534, 2768, 8046, 5790, 9109, 3488, 2506, 4420, 9851, 1296, 136, 7820, 6506, 7612, 7864, 6638, 5952, 9898, 2087, 1987, 7906, 9838, 6801, 3117, 6547, 1573, 7069, 4022, 3104, 4552, 9755, 2222, 3860, 8634, 9783, 3612, 2662, 9710, 9929, 1552, 6312, 3535, 3034, 4585, 8319, 3798, 2551, 2158, 1635, 8585, 4411, 1950, 6858, 2962, 6715, 6494, 156, 6565, 893, 1292, 4298, 1702, 6384, 3499, 1333, 1447, 6856, 100, 9074, 4646, 2184, 4947, 2846, 9677, 1861, 1531, 2858, 7120, 7831, 8357, 4492, 1641, 5503, 3258.

Prvi dobitok (Singer šivalni mašin) je zadeo s številkov 5433. Vinko Kolman iz Kroga.

Izžrebane številke se naj pošlejo (s penazi za poštnino) na naslov: Lebar Koloman, Krog p. M. Soboti. Lehko pa se zročijo tůdi osebno.

Agrarne zadeve.

Poziv agrarnim interesentom.

„Službene Novine kraljevine Jugoslavije“ z dne 3. decembra 1929. št. 289.

Vsi oni, ki njim je dodelila država agrarna zemljišča (dobrovolci, častniki, vstaši, nacionalni delavci i krajevni agrarni interesenti itd.) se pozivljejo, naj pridejo v treh mesecih od dneva razglasitve toga poziva v „Službenih Novinah“ s potrdilom (legitimacijo), občinskih oblastev, ovelovlenim od srezkoga oblastva, osebno k svojim bivšim agrarnim uradom, ki so njim dodelili agrarna zemljišča, i najdejo potrebne podatke za dopunitev svojih agrarnih listov (kartoteke).

Što v tom časi toga ne napravi, se misli, tak da ga ne bi bilo i se zbrše iz seznamkov dotičnoga urada, zemljišče, dodeljeno na njegovo ime, pa se vzeme i se da ministrstvu za polodelstvo, da na novo podeli dobrovoljcom, ki dozda neso dobili svojega dobrovoljskoga dela.

Za zvršitev toga naj skrbijo kraljevske banske uprave (oddelek III./3.) i naj predložijo, kda poteče rok z dnevom poslednje objave toga razglasa, poročilo tom i ministrstvu.

Iz pisarne ministrstva za polodelstvo v Beogradu, dne 28. novembra 1928.; Agr. br. 43.263.

*

Razveljavitev naredbe, po štejro i so se mogle agrarne zajedni-

Loterija kroškoga Orla.

V nedelo je bilo žrebanje loterije bivšega orlovskoga odseka v Krogi. Izžrebane so bile naslednje številke:

5433, 4961, 5309, 3859, 3804, 8822, 8100, 4432, 7593, 1100, 5520, 7548, 6972, 3977, 7142, 1916, 2574, 420, 6363, 5169, 2931, 8164, 9697, 9021, 7124, 587, 6802, 1149, 6214,

7110, 3464, 7356, 5310, 6120, 334, 8440, 1513, 739, 6239, 6567, 265, 5429, 9654, 8636, 5619, 7996, 3273, 2992, 9322, 4935, 5417, 4178, 2741, 7890, 3038, 2908, 4645, 5604, 4523, 9732, 7852, 6151, 2231, 3673, 2933, 1931, 1477, 5626, 1851, 9833, 4553, 4504, 2095, 2076, 7902, 4708, 3760,

ce združene zavarivati proti ognji i toči. Minister dr. Oton Frangeš je 7. nov. 1929. leta pod brojom 31435/IV. popolnoma razveljavo naredbo, po šteroj so se mogle agrarne zajednice združeno zavarivati proti ognji i toči. To zavarivanje je bilo odrejeno 1. 1928. na podlagi zakona od ustanavljanja agrarnih zajednic i zakona od brezobrestnoga posojila za te.

VGANKE.

Rešitev vganek, ki so bile objavlene v zadnjoj številki :

1. Kde Mūra nema vode? (Na zemlevidi.)
2. Ka je na zemli tisto, ka sunce nikdar ne obsija? (Senca.)
3. Ka je to: nekaj je nikaj i nikaj je nekaj? (Tmica.)
4. Ka je to: Oča je velki, deca pa mala? (Svetika i plemenček.)
5. Zakaj zvonar zajtra, opoldne i večer zvoni? (Da njemi ne trbe iti domo praviti.)
6. Ka je to: mati je lesena, deca pa železna? (Braná.)
7. Pri ednoj lüknji ideš notri, pri treh pa vö. (Robača, srakica.)

Nove vganke :

1. Eden gospod je dao svojim mesari 100 Din i njemi je zapovedao, da mora kupiti za to šumo 100 glav živine i to tak, da bo edno tele koštalo 5 par, krava 1 Din, jünc pa 5 Din. Kelko je küpo mesar telec, kelko krav i kelko jüncov?

2.

Napišite v te kvadráte pet številki v takšem redi, da bo na svakšem konci (odzgora i odspodi, na levoj i pravoj strani) znašale šumo 40!

3. Kda je pes zljajao tak, da so vsi čüli?
4. Oča se še ne narodo, sin paže po zori hodi?
5. Kama ide zavec, te kda je edno leto star?
6. Hči je stara telko, mati ednok telko, oča pa je od obeh 4 leta starijši. Vsi trije so stari 100 let. Kelko je star vsaki po sebi?
7. Kde je takši krao, ki nema države?

Šteri je vekši umetnik?

Ednok so prišli vküp trije umetniki (malari) i so se začnoli pogovarjati. Prvi se je pohvalo: Vama se niti ne senja, koga mata pred seov. Ednok sem vzeo v roke falat lesa i sem ga tak pofarbao, da je zgledao kak marmor. Nato sem vrgeo te les v vodo i potopo se je, kak da bi bio kamen.“ — „To ne nikaj!“ — se

napne drügi. — „Jaz sem ednok narisao s snegom pokrito goro. Kda sem djao k slici toplomer, je taki kazao zimo. Iz toga se vidi, da sem narisao istinski sneg. — Tretji se je obema smejao: Ka je to? Poslušajta, ka sem jaz napravio!? Narisao sem ednoga človeka tak živo, da ga morajo dvakrat na teden briti.“ Prviva dva sta ga tak začüdeno zijala, kda je to povedao, da je prasno v smeh.

Za naše male.

Žalosten konec obeda.

Botra Mijau je pripravila masten obed. Sto je škripao pod žmečov pečenk, tort i drüghih dobrot. Njeni gost je bio kuma Jež.

Botra Mjau je bila jako nesrečna. Obrnola se je k svojim gosti:

— Joj, lübi moj kuma. Znaš, da te mam jako rada. A pride stric Mačak i on te ne sme najti tü.

Kuma jo je žalostno gledao. Že prle se je lizao, kda je vido pripravljeni obed, zdaj pa bi morao pobegeti.

Začülo se je klonckanje.

— Jaj, je že tü? — se je zosagala botra. — Ka naj včiniva?

Tüdi Jež je preplašeno gledao. — Že znam — se je naednok razveselila botra. — Tü te skrivjem.

Ježa je položila na stolec i ga pokrila z vankišom.

Komaj je delo zvršila, so se dveri odprle i prikazao se je stric Mačak. Gizdavo je stao kak kakši minister.

— O, o, pozdravljeni, pozdravljeni, gospod Mačak — njemi je bežala na proti botra Mjau. — Prosim, hodite bliže! Obед že čaka.

Mačak je slovesno stopao proti stoli.

— Sedite, prosim, sedite — njemi je ponüdila botra stolec, na šterom je bio skruti kuma Jež.

Stric Mačak si je pomali seo.

Jaj! Jaj! — je zakričao naednok, tak da se je vse trosilo. — Na igle sem seo.

Od bolečine je tak brsno, da se je sto prevrgeo.

Botra Mjau je od straha odbežala.

Stric Mačak se je žalostno čovao po zadnjem tali, kuma Jež pa se je skrivoma zadovoljno smejao.

VINCE GOMBOC:

Od kačje krone.

I.

Ednok je živo kmet. Hodo je mimo ednoga jezera (vode) na polje delat. Vido je pa, da se kople v tom jezeri „kačji pastir“. Vseli, kda se je začno kopati, je poškropo svojo krono i jo püsto na bregi. Kmet pa si

je mislo: „Ej če bi jaz mogeo dobiti to krono“. Skovao si je načrt, da jo odnese. Kak je odločo, je včino. Bilo je na mlado soboto večer. Tistokrat pa je „kačji pastir“ pozabo poškropiti krono. Kmet gaje pa opazüvao za bližnjim grmom, kaj bo. Kda se je že „Kačji pastir“ potaplaio i igrao v vodi, je kmet previdno skočo i krona je bila v njegovoj oblasti.

Kmet je od toga mučao. Niti ženi ne povedao. Samo to se je videlo, da je postajao če duže bole bogat.

II.

Dogodilo ss je, da je kmet obhajao desetletnico svojega zakona. Tistokrat je postano čisto zavüpen. Kda so gostje odišli je pravo svojoj ženi: „Lüba žena, jaz ti že dosta let prikriavam nekaj, ka ti zdaj ščem povedati.“

Pelao je ženo v šrambo. Kda sta prišla v šrambo, joj pravi: „Lüba žena, prisegni mi, da ne poveš nikomi niti reči!“ Žena je odgovorila: „Lübi mož, prisegam ti, da ne zvästim niti najmenše reči!“

Kda je žena to zgovorila, je stopo kmet k škrinji i je vzeo iz nje krono, ki je bila lepša kak kralova. Žena pa ne mogla držati jezika. Povedala je hrasti v logi: „Znaš, mi mam doma lepšo krono, kak je kralova“. Za hrastom pa se je skrivao jager, ki je čakao na jelena. Kda je to začüo, je pravo doma krali, da ma eden kmet lepšo krono kak je njegova. Kral je pozvao kmeta i ženo pred sebe i jiva pitao, če istinsko mata krono. Njeva sta tajila, a nazadnje sta njemi priznala vse. Kral je odneso krono, njima pa ne ostalo nikaj.

Od tistoga časa ne bilo več sreče pri njünoj hiši. Prišla je küga i je pomorila vso živino, toča pa je pobila njive. Ostalo njima ne drügo, kak golo življenje. Kda je ednok kmet stao na njivi, je stopila pred njega bela žena i njemi pravila: „Nesi mi püsto moje krone, zato me moraš hraniti. Kda je to povedala, se je spremenila v kačo ino se njemi je zapičila v prsi, ne da bi ga već spüstila.

I tak bo kmet noso na prsaj kačo, dokeč ne vmerje.

Nekelko misli o živinoreji.

Čisto prav je, ka se v zadnjem časi vse bole i bole gleda na povzdigo živinoreje. Sami živinorejci so že prišli do spoznanja, kelko haska prinaša živinoreja, ravnotak pa mora spreviditi vsakši polodelavec, ka dobro razvita živinoreja polodelavskomi stani najbolje pomaga.

Ravno polodelavski stan se nahaja v jako teških prilikaj. Polski pridelki so spadnoli na najnižšo ceno. Skoro kšenki mora polodelavec odavati svoje pridelke, s šterimi je meo telko dela i skrbi. Gvišno je, ka se tomi mora pomagati, gvišno pa je obednim tudi, ka je ravno živinoreja najbolši izhod iz žmetnih časov polodelca. Polodelec, šteri odavle svoje polske pridelke, je v prvoj vrsti odvisen i navezani na industrijo, ar se tej pridelki predelavajo v raznih industrijskih podjetjih. Čisto nekaj drugoga pa je pri polodelavci, šteri je obednim dober živinorejec: Takši živinorejec je sam svoj industrijalec. On sam predelava svoje polske pridelke v več vredne živinorejske. V vsem tom je ravno zapopadjena velika vrednost živinoreje, ravnotak je pa tudi po vsem tom očivestno povedano i dokazano, ka trūd za povzdigo živinoreje nikdar ne zabada.

Kda pa že govorimo od živinoreje, se razmi, ka s tem mislimo na dobro živinorejo. Kakša živinoreja pa je dobra? Kratki odgovor na to se glasi etak: Takša živinoreja je dobra, štera vzrejūje one vrste živine, ki se na svetovnom pa tudi na domačem placi najbolje išče i najmenje pontivle.

Pokazati ščemo na kratko nekolko primerov pri govejereji, svinjereji in perutnini.

Pri govejereji se je pokazalo, ka dosegnemo najbolše uspehe s tak zvanov alpinskov fajtov. Posebno pri govejereji se moramo ravnati po tom, da kak največ dosegnemo pri mleki, mesi in vpregi. V tom pogledi i za naše kraje pa je ravno najbolje primerna pisana alpinska (simentalska) fajta goveje živine. Ta fajta goveje živine je v našoj državi že dosta razširjena, posebno v severnih pokrajinaj. Poleg te fajte je v našoj državi, najbolje pa na jugi razširjena takzvana domača vrsta goveje živine. Razlika med obema fajtama je jako velika. Srednja teža (žmeča) domače vrste goveje živine znaša 150 kio, srednja teža simentalske pa znaša 750 kio. Krava domače fajte da nadele 800, simentalska krava pa da okoli 3500 litrov mleka na leto. Taki pa moram omeniti, ka je ta vnožina mleka ešče ne nikaj nenavadnoga.

Najvekša vnožina mleka, štero so dosegnoli pri nemškoj kravi zvanoj „Dehlie“ je trikrat vekša! Ta krava je dala naime na leto 11 jezer 695 litrov mleka.

Pri svinjereji se v zadnjem časi vse več gleda na to, ka se v našoj državi razširi bela svinja angleške jorkširske vrste, štera je jako plodna i se hitro razvije. Ta svinja davle jako dobro, z mastjov preraščeno meso, štero se na svetovnom trgi jako lahko oda.

Jako važno pitanje za naše poljedelstvo je tudi napredek pri reji perutnine. Za severne kraje naše kralovine so se izkazale kak najbolje primerne sledeče vrste kokoši: plimut, rodajland i jugoslovanska štajerska kokoš. Vse tri vrste davlejo velko število debelih belic, dobre kvočke i so za poljedelca najprimernejše. Pri tom moramo spomenoti, ka kokoš dobre i čiste vrste davle na leto do 150 belic v žmečavi 50 do 80 gr.

Dve najstarejšivi gospodarskivi ustanovi v M. Soboti.

Na drugom mesti prinašamo oglas Prekmurske banke i oglas Hartnerovoga parnoga mlina i parne žage. Te dve ustanovi sta v M. Soboti najstarejšivi, zato malo poglejmo zgodovino obeh ustanov.

Prekmurska banka je bila ustanovljena leta 1873. Začetni kapital je znašao 15.000 rajnskov. Zdaj pa znaša promet 750 milion Din.

Banka ma dve podjetji i to ciglarnico pri Sv. Križi (poleg Ljutomeru) i Prekmursko tiskarno, v šteroj se tiskajo Novine i Marijin list. Ta tiskarna je kupila tiskarno „Panonija“. Obe tiskarni so združili. Preminoče leto so tiskarno povekšali i lepo vospucali. Zvün naših listov se tiskajo v njoj: Muravidék, Düşevni list, dva kalendara (Dober Pajdaš i Evangeličanski kalendar) i vnogo drugih stvari.

Parni mlin i parna žaga je še starejše podjetje. Ustanovljeno je bilo l. 1871. kak veletrgovina z železom. Nekelko let sledkar se je ustanovo parni mlin, ki je bio v našem kraji prvi parni mlin. Lūdje so v tistom časi poznali samo vodne mline, zato do novoga mlina dugo neso meli zavūpanja. Pomali pa se je vse to spremenilo. Mlin se je od leta do leta povečao i zdaj semele dnevno do 300 metrov zrnja.

Od l. 1901. naprej ma mlin tudi žago, ki ma to posebnost, da naednok zožaga celi falat. Hartnerov les se ne nūca samo doma, nego se izvaža celo v Argentino.

Čüden teštament.

Neki jako bogati človek je pred smrtjov odao vse svoje imanje. Potom je pozvao k posteli svojo deco. Poleg posteje je stao sto, ki je bio obložen z bankovci.

Deca so mislili, da jim oča razdeli peneze. Betežnik je istinsko vzeo v roke velki kúp i ga je zagnao v gorečo peč. Kda so penezi zgoreli, je pravo:

— Kak siromak sem začno življenje. Hvala Bogi, meo sem dosta sreče. Ščem, da bi jo ineli tudi vi. Zato vam zapüstim za herbijo sirmaštvo. V življenji sem naime spoznao, da je židov, ki je začno s teligami, dokončao s kočijov; oni pa, ki je začno s kočijov, je dokončao s teligami.

Pošta upravništva.

Cipot Matjaš, Bokračli. Smo vas počakali drage vole do konca toga leta, duže ne moremo, ar nam ne ide vö. Novine ste pa dobili vse številke. **Bertalaníč Mihal, Krajna.** Znake, ka so ti ostali, razdeli med tiste, ki ti dajo kaj na Dom sirot. Vsaki ga dobi brezplačno. **Vogrin F. Rakičan.** Vse najdete pri g. Celci, komi smo poslali kalendare za Rakičan. Vse mammo na skrbi, z nikoga se ne spozabimo. **Bokan Stanislav M. Petrovci.** Ne smo mogoči, zato ka nemamo penez. Delavec terja svoje, moremo njemi plačati, ovak ne more živeti. Ne moremo pa, če nam ne plačajo naročniki. **Lucu Štefan, Adrijanci.** Ček si shranite k leti do 1. decembra, kda vam preteče naročnina, ka si znova naročite Novine. **Žilavec Jožef, Tropovci.** Kalendarov smo poslali, kak vam ido. Če vam več trbe, iščite je pri g. plebanoši na Tišini, kama smo poslali više, pa mi te že oni obračunajo. Dva M. Lista za sirote naj bodeta brezplačna. Knigo male sv. Trezike poslali. **Štefan Drobac, Wien.** Najlepša hvala za bogato naročnino. **Kuhar Rudolf, Montevideo.** Peneze sprejeli. Pozdrav dali objaviti. Če kda ne dobite Novin, nam taki javite, mi je damo vsaki teden poslati. **Sukič Jožef, Martinje.** Vaše pismo sprejeli i je oddali po vašoj prošnji g. vredniki Novin. To ka prosite, je pametna prošnja. Stara lepa slovenska imena naj se čuvajo. **Noršič Anton, Vadarci.** Peneze sprejeli. Ar ste več poslali, kak bi dužni bili, vam bomo Novine i M. List brezplačno pošilali, dokeč de folgala šuma. Kalendar i Marijino podobo smo vam poslali. **Norvat Peter, Kneževo.** Na lani vse v redi; na novo prejeli 10 din. Kalendar smo vam poslali. M. List stavili.

Srečno i blaženo novo leto želejo

vsem svojim prijatelom, poznancom i odjemalcom :

STANKO JARC slaščičarna Murska Sobota	HAHN IZIDOR trgovina s papirom i Prekmurska Tiskarna Murska Sobota	PETERKA IVAN trgovina z železninov Murska Sobota
BENKO ŠTEFAN krojač Murska Sobota	ŠKAFAR JOŽEF trgovec Beltinci	FLISAR JOŽEF mizar Murska Sobota
IR. HALMOŠ trgovina gotove obleke Murska Sobota	KARDOŠ JOSEF trgovec Murska Sobota	KOLOSA JANOŠ čevlar Murska Sobota
BENČEC FRANC trgovina s papirjem Murska Sobota	Kr. HIRSCHL I SINOVA trgovina z manufakturav Murska Sobota	MEOLIC JOSIP kavarnar Murska Sobota
NOVAK ŠTEFAN modni salon Murska Sobota	NOVAK SIDONIJA slaščičarna Murska Sobota	TOTH FRANC mizar Murska Sobota
HEIMER EUGEN ino ARNOLD trgovina z mešanim blagom Murska Sobota	ASCHER B. I SIN trgovina z mešanim blagom Murska Sobota	SOČIČ FRANC kavarnar Murska Sobota
SUKIČ JURIJ klobučar Murska Sobota	CÖR ANA trgovina z ledrom Murska Sobota	KRALJ VEKOSLAV luksusna pekarna Murska Sobota
HEIMER ŠAMUEL trgovec Murska Sobota	ŠEGA IVAN trgovec Murska Sobota	HRANILNICA I POSOJILNICA v Bogojini r. z. z n. z.
HORVAT JOŽEF brezalkoholna restavracija Murska Sobota	BANFI JOŽEF gostilničar Murska Sobota	PREKMURSKA GOSPO- DARSKA POSOJILNICA v Dobrovniki r. z. z n. z.
KUKEL KAROL krojač Murska Sobota	ALBIN SAGADIN trgovina ledra i drugo Beltinci	URSULESKU PETER brivski salon Murska Sobota

Srečno in veselo

NOVO LETOželi vsem svojim članom in
vlagatelom**KMEČKA POSOJILNICA**

r. z. z n. z.

v Murskoj Soboti.

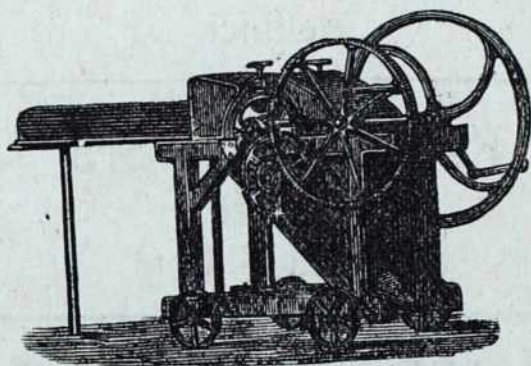
Pozor!Oda se I.-a friška svinska mast kgr. po 27 Din. na malo,
na veliko kgr. po 26 Din., dokeč zaloga traja v gostilni**JOSIP-a TURK v M. Soboti.**

1

IVAN ŠEGA v MURSKI SOBOTA

(nasproti židovske cerkve)

gospodarske, ino indust. mašine i potrebščine:

Lokomobile, bencin i gasmo-
tore, elektromotore, turbine
transmisije, žage, vermenice,
Olje itd. Mlinske potrebšči-
ne: valeke, kopereje, trijere,
kamena, svila, gurtne itd. Vse
dele k valemkom: sejalne stro-
je, plüge, sadne i grozdne
mline, preše, sečkare, reporeznice, pumpe, trijenje, vetrenjače.**Konkurenčne cene, tudi na rate! Prvovrstno bla-
go! Dobra postrežba!**

Najbolši

**RADIOAPARATI
ŠIVALNI STROJI
BICIKLINI**

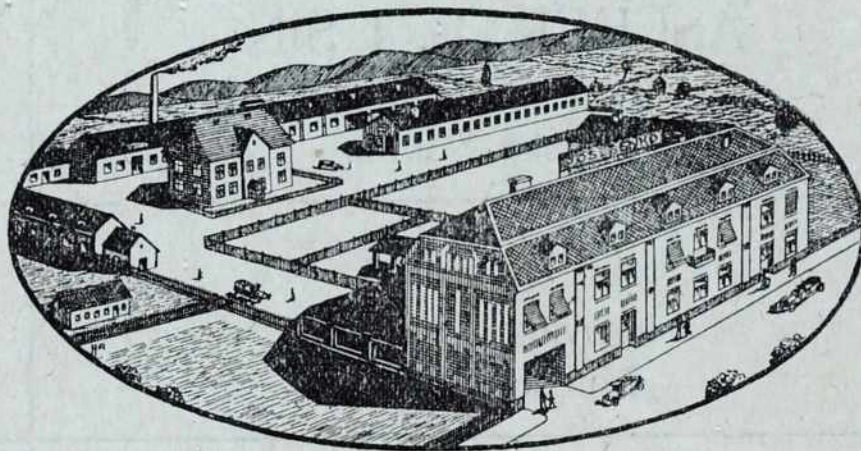
se vedno dobijo pri

NEMECZ JANEZ

trgovci

MURSKA SOBOTA

Najmoderneša

fabrika

mesnatih izdelkov z ledenov fabrikov i s hladilnicov

JOS. BENKO MURSKA SOBOTA

Delajo se vsake vrste klobasi, salami (zimski, letni) kak tudi vsefele

PREKAJENO MESO.**Veliki export mesa, živine, svinj i teocov.**

Najfinejše čajno maslo

TEŠANOVSKO

FRANC POUČIČ

Tešanovci p. Martjanci

Mali oglasi.

Službo išče

eden manufakturni pomočnik. Naslov v
PREKMURSKOJ TISKARNI v M. Soboti. 1

Šolske i pisarniške

potrebčine, šolske i molitvene knige, vogrski
i slovenski kalendari ino različne tiskovine
se dobijo po najnižišoj ceni v papirnoj tr-
govini MARICE SEVER, Dol. Lendava. 1

Zapirajte dveri!

Siromaške žene! Vsikdar siromaške
sploj zaposlene, na prepahi . . .

Če vklub prepahi i slabomi vre-
meni želete ostati odporni prehlajenji,
influenci, sümnenji v vühaj, zoboboli,
nedühi, kašli, slüzavosti — teda vpo-
rabljajte dnevno Fellerov prijetno di-
šeči Elsafluid. „Elsafluid“ z zakonom
zavariivan! Že 33 let slüži to dobro
narodno sredstvo i kosmetikum za
ribanje i obkladek pri revmatizmi,
gifti i oteklinah. Tüdi za želodec, pri
krčih i slabosti: nekoliko kaplic Elsa-
fluida na cukri!

To pomaga!

V lekarnaj i vsej spodobnih trgovinaj: po-
izkusna stekleničica 6 Dtn, dvojne stekleni-
ce 9 Din, specijalne steklenice 26 Din.

Po pošti najmenje 1 zavoj z 9 poisküs-
nimi ali 6 dvojnimi ali 2 specijalnima ste-
klenicama stane 62 Din. Štirje takši zavoji
že s poštninov i zavojom samo 173 Din.

Naročila na nasjov:

EUGEN V. FELLER, lekarnar,
Stubica Donja, Centrala 146.

Če pa potrebüjete dobro odvajalno
šredstvo ki krepi želodec, te zahte-
vajte Fellerove Elsa-kroglice, 6 škat-
lic 12 Din.

Srečno in blaženo novo leto

želejo vsem svojim prijatelom, po-
znancom i odjemalcom :

SEDONJA ŠTEFAN

plačilni natakár
hotel „Slon“
Murska Sobota

KEMÉNY MARKO

mesar i brezalkoholna restevracija
Murska SobotaJANEZ CVETIČ
trgovec
Murska Sobota

ZVER IVAN

knigovez in založnik katoliškij molit-
venikov Murska Sobota Glavni trg 4.

Srečno in veselo

NOVO LETO

želim vsem mojim prijate-
lom, poznancom i odjemal-
comMAJER ŠTEFAN
krojač
Murska Sobota

PODOBARSKO

i pozlatarsko delavnico je odpro v
M. Soboti na Kroškoj cesti FRANC
NEMEC. Dobijo se pri njem velki
polski i stenski križi, ravnotak tüdi
podobe Srca Jezušovoga i druge po-
dobe iz lesa. Odlikovani je bio z
velkov kolajnov.

Vajenca

za knjigovezarsko obrt sprejme z
dobrimi šolskimi spričevali
ZVER IVAN knjigovez M. SOBOTA
Glavni trg št. 4.

Podperajte

„NOVINE“!

Hranilnica i posojilnica
v Črensovcih

registrovana zadruga z neomejenov
zavezov, obrestüje hranilne vloge po
8—8½%. Posojila davle na poroštvo,
knižbo i zastávo po 10%. Za hra-
nilne vloge jamči poleg lástne nove
hiže vu vrednosti 800.000 Din. šče
nad 1500 kotrig, kmetov s celov svo-
jov vrednostjov. Če glih, da šče ko-
maj devet let obstoji, že ma hranilnih
vlog do 4.000.000 Din in samo letoš-
nji promet znaša do 9.000.000 Din.
Zato se priporáča i za nadale, da bi
njoj ostale verne vse kotrige i vlagate-
li i vsem želemo srečno blaženo
novo leto.

Hranilnica i posejilnica v Črensovcih.

Vsem cenjenim odjemalcom gosp.
trgovcom i konsumentom želi srečno
in veselo novo leto tvrdka

„MASTELIN“

Zahvalüje se za dozdašnje zavüpanje
i naklonjenost. Osvedočite se i pitajte
sosedu, če pozna MASTELIN. Odgo-
vori Vam, da je z njim pri prašičje-
reji vsa sreča i premoženje pridobljeno.

Glavna zaloga

A. Kosec, Maribor
Tezno 5.

Državni nameš.

Kmet — Kmetica,

Delavec-delavka,

Zasebnik i vsak

zamore pokriti vse svoje potrebe najbolše i najcenejše v trgovini

BRATA BRUMEN v Murski Soboti

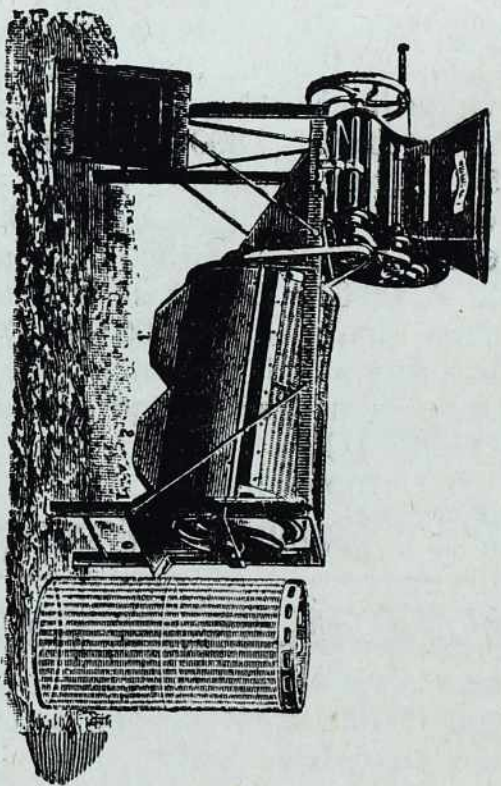
na vogli poleg sodnije.

Stalno v zalogi: Sukno, stofi, dubleji, cajgi,
volne, platno, posteljine, druki, pletene jopce,
koce, poplani, robci žepni i za na glavo, srajce,
spalne srajce, spodnje hlače, telovadne i druge
majice, spleteni kofri ali košare, ležalniki i
različno drugo blago tüdi špecerija i drobnija.

Vse vrste poljedelskih mašinov kak:

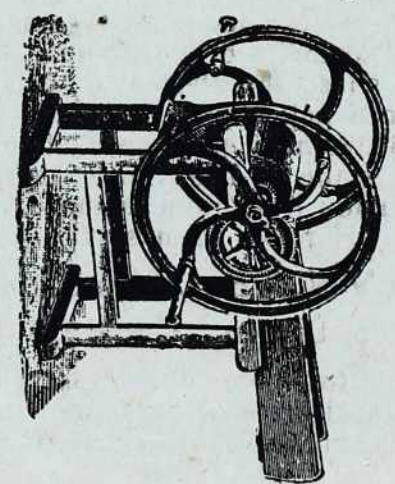
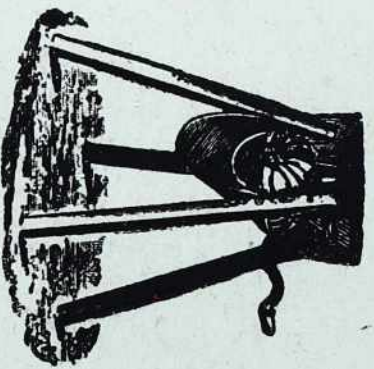
trijerji, reporeznice, slamoreznice, drobilnice, za kukorco, liščilnice za kukorco, mlatilnice, traktorje, vse vrste motore za bencinski pogon i na sirovi olij, „selektori“ vsikdar na zalogi **ТВ. КОФЕР СХРАНЪТЪ СЛАВРОН СХУТ-ТЛЕНОРТН** Vogrske fabrike. Vsi mašini se lahko vsaki čas ogledajo brez vsake obveznosti za nakup.

УМЕТНА ГНОЈИЛА: Kak Tomažova žlindra Rudninski superfosfat kostni superfosfat kalijova sol apneni dušik nitrofoskal čilski soliter vapnenih prah vapnenčova mela vsikdar na zalogi

**Za vsaki mašin prevzeme
fabrika garancijo eno leto.**

**Vse vrste mašine
odavlemo tudi
na obroke po
jako ugodnih
plačilnih pogojih**

**pri nakūpi celo-
loga vagona
umetnih gno-
jil računamo
vsakomori ori-
ginalno fab-
rično ceno.**

**Prima portland cement
svetovnoznani**

„SALOMIT“

**izdelan po Hatschekovom
sistemu „Eternit“**

Na zalogi je tudi vsaki teden friško pražena kava kok vsake vrste specerija po dnevnih najnižjih cenaj kuhinjska posoda

pri tvrdki

ЋЕН in БЃЃРЃЃР

trgovina z mešanim blagom na veliko in na malo
MURSKA SOBOTA, Lendavska cesta 2.

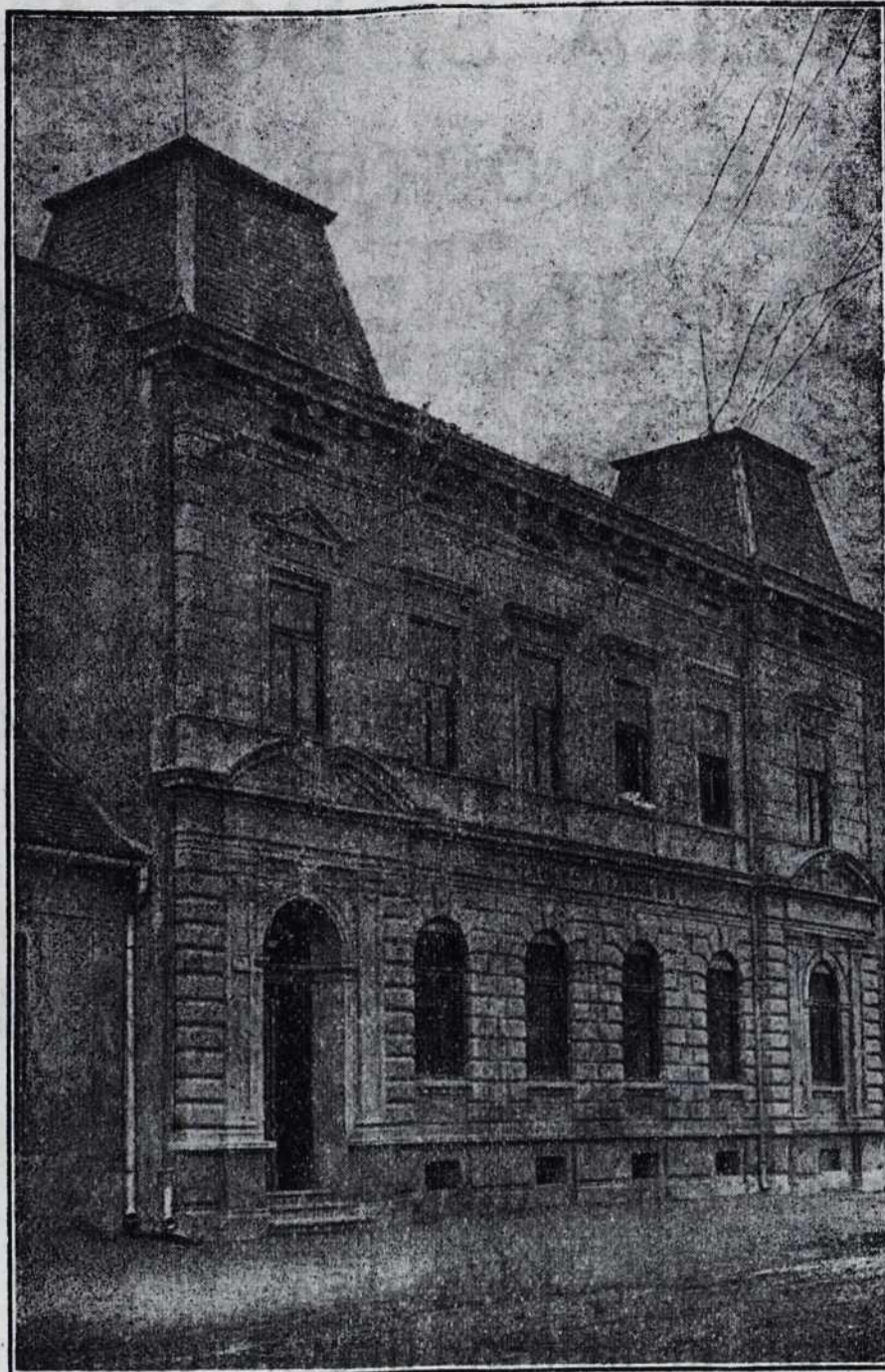

PREKMURSKA BANKA D. D.

prej: Muraszombati Takarékpénztár

(SZTARA GASZA)

MURSKA SOBOTA

Osnovana leta 1873.

V lastni hiši.

Najstarejša in največja banka celoga Prekmurja

Delniška glavnica	—	—	—	—	—	—	—	Din	1,250.000.—
Rezervni fondi	—	—	—	—	—	—	—	Din	135.000.—
Vloga na knjižice in tekoči račun	—	—	—	—	—	—	—	Din	18,000.000.—
Letni promet	—	—	—	—	—	—	—	Din	750,000.000.—

Vloge obrestuje najugodneje in je izplačuje brez odpovedi

Dava posojila na vknjižbo (intabulacijo) in proroke (kezeše) na fal intereš.

Kupuje valute
D o l l a r
F r a n k
M a r k a
Š i l l i n g
P e n g ö
po najbogšoj dnevnoj ceni

Opravlja vse bančne transakcije in borzna naročila.
Izvršuje tu- in inozemska nakazila brez stroškov.

Lastna podjetja:

KRIŽEVSKA INDUSTRIJA (opekarna) Križevci pri Ljutomeru.
PREKMURSKA TISKARNA Murska Sobota.

HARTNER KAROLA SIN

MURSKA SOBOTA.

EKSPORTNI

PARNI MLIN IN PARNA ŽAGA

OSNOVANO LETA 1871.

Kapaciteta mlina je 30.000 kilogramov dnevno.

Izdeluje vsakovrstne mlinske izdelke.

Razpošilja moko po celi državi.

Zamenjava zrnje za moko po želji.

Prodaja vsakovrstno moko

po najnižji dnevni ceni

ŽAGA HLODE

na deske

štafle, latve itd.,

po želji in najnižji dnevni ceni

Poskusite enkrat in bodete ostali vedno moj odjemalec.

Zastopstvo

PARNE ŽAGE V DOLIČU

Žaga v Doliču izdelava vsakovrstni stavbeni les.

Letna kapaciteta žage je 8-10.000 kubičnih metrov.

Izdelani les se razpošilja in razprodaja po celem svetu, med drugimi tudi v Casablanca (Afrika), Buenos Aires (Argentinija), Amerika.

Po njenih izdelkih spozna celi svet solidno

prekmursko blago.

KREDITNA ZADRUGA za TRGOVINO in OBRT
 r. z. z o. z.
 v MURSKOJ SOBOTI

„gasa za kredit“

telefon št. 25.

ček. rač. št. 14700.

SPREJEMA vloge na knjižice in na tekoči račun.ESKONTIRA menice, trgovske terjatve i. t. d.PODELUJE KREDITE proti vknjižbi ali poroštvom.KUPUJE in PRODAVA VALUTE: dolare, nemške marke, pengő e itd po dnevni ceni.OBAVLJA BORZNE NALOGE kulantno in točno.IZVRŠAVA potom svojih korespondentov IZPLAČILA, NAKAZILA in INKASO v vseh večjih mestih tu in inozemstva.

Glavno zastopstvo: Zavarovalne družbe „VARDAR“.

Premišlavaj si i boj čeden!

Ne meči vö peneze na slab nič vreden črep.

PRVOVRSTNI IN STALNI CIGLENI IZDELKI, KAKTI:

strešna dvorezna opeka (Dupliški falzcigeo)

strešna bobrova opeka

navadna žlebata opeka

zidna ročna opeka

drenaž cevi

strešna zarezna opeka (Falzcigeo)

zarezna žlebata opeka

zidna strojna opeka

luknjačasta opeka

tlakovci

SE DOBIJO PO FAL CENI TUDI NA RATNO ODPLAČILO:

KRIŽEVSKA INDUSTRIJA

OPEKARNA Z UMETNO SUŠILNICO

Križevci pri Ljutomeru

Telefon št. 3.

PUCONSKA

PARNA OPEKARNA

Puconci (Prekmurje)

Telefon št. 1.

Letna produkcija obeh opekarn je 5,500.000 razne vrstne opeke, štere se večinoma razpošilajo v vekša mesta naše države, kakti v Zagreb, Ljubljana, Maribor, Celje itd.

CENTRALNA PRODAJALNICA:

HARTNER KAROLA SIN, M. Sobota Telefon št. 17. in 19.

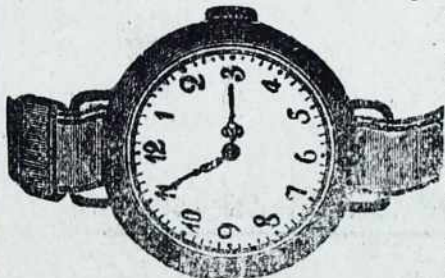

Vaš prvi pogled

pri kupovanju vore naj bode posvečen zaščitnoj znamki. Staroznane znamke „IKO“, „OMIKO“ i „AXO“ iz švicarske tovarne vor tvrdke H. Suttner Vam nudijo jamstvo, da kupujete solidno odporno voro. Voro za celo življenje! Ar se vporablja samo izbrani materijal velike finese i trajnosti.

Ze za **44** Din dobite pravo švicarsko Anker-Remontoir žepno voro št. 120 i samo 58 Din stane prava švicarska Remontoir-Roskopf vora št. 121. s la strojom, s svetećim se radium-številkami i kazalci. Ze za **98** Din dobite zapestno voro št. 3720 s kožnatim remenom, dobrim strojom i dobre kakovosti. A prava poniklana Anker-büdi-ka št. 125 stane samo **49** Din. Vsaka Suttnerova vora je točno pregledana, zapira se proti práhi sigurno i pošila se jo po povzetji, z več letnim jamstvom. Rizike nega, ar to ka se ne dopadne, se voodmini, ali pa se porvrne penez.

Ze za **44** Din dobite pravo švicarsko Anker-Remontoir žepno voro št. 120 i samo 58 Din stane prava švicarska Remontoir-Roskopf vora št. 121. s la strojom, s svetećim se radium-številkami i kazalci. Ze za **98** Din dobite zapestno voro št. 3720 s kožnatim remenom, dobrim strojom i dobre kakovosti. A prava poniklana Anker-büdi-ka št. 125 stane samo **49** Din. Vsaka Suttnerova vora je točno pregledana, zapira se proti práhi sigurno i pošila se jo po povzetji, z več letnim jamstvom. Rizike nega, ar to ka se ne dopadne, se voodmini, ali pa se porvrne penez.

Tudi Vi dobite brezplačno

novo veliko ilustrirano domačo knigo ženskih i moških vor, lančekov, prstanov, vühanov, okrasnih predmetov pa zlatih, srebrnih darov itd., če jo zahtevate. Pišite še dnes svetovnoj razpošilalnoj tvrdki:

H. Suttner, Ljubljana št. 945.

Edina najvećša trgovina

z

LEDROM

i z vsemi šujsterskimi potrebšćinami

je v

Murskoj Soboti

pri

vdovici

ANA CÖR.

Na veliko! Na málo!

Vsakovrstno, samo fino manufakturno blago se dobi po jako niskoj ceni pri

BRATA SIFTAR & HAHN
Murska Sobota

prvie **Jonás János**
(poleg evang. cćrkvi.)

Na veliko! Na málo!

Veletrgovina z železninov

PINTER & LENARD,

MARIBOR, Aleksandrova c. 32-34, Mlinska ul. 12.

Vse v železninsko stroko spadajoće stvari po najnižjih cenaj.

NA DEBELO!

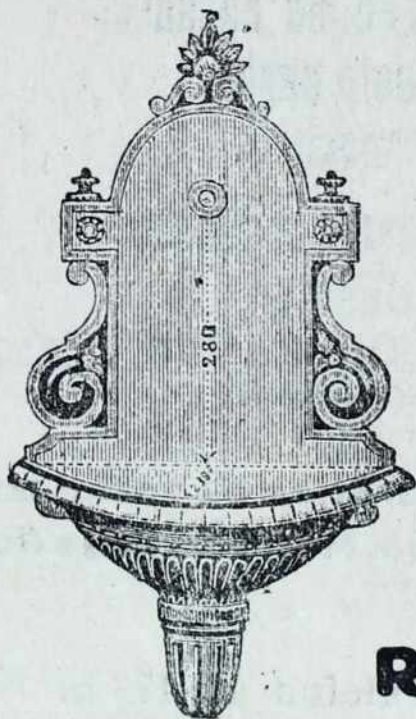
NA DROBNO!

DITTRICH

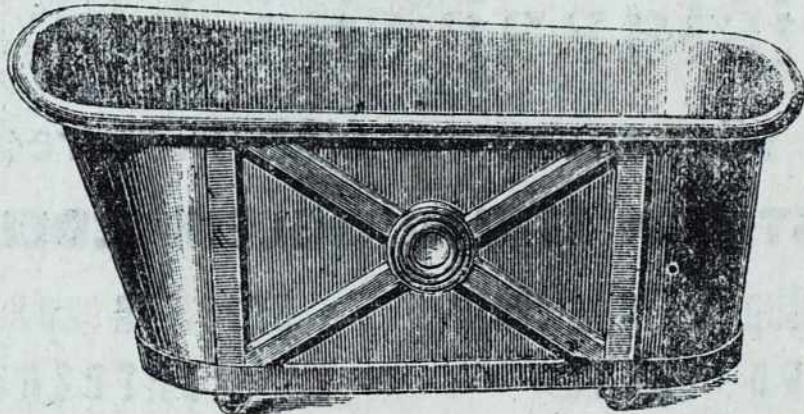
spenglar, kotlar i instalacija

V delo vzeme:

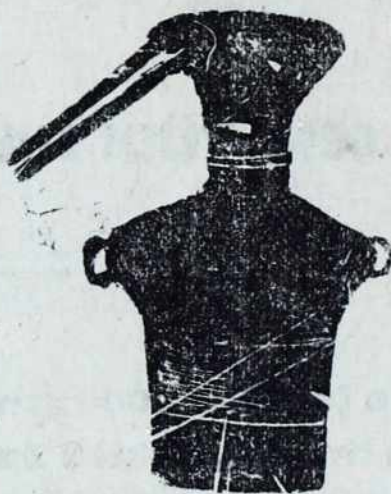
vsake vrste gradbeno špenglarsko delo kak: žlibé na hiso, pokriva tórme i pokrivanje z palami.

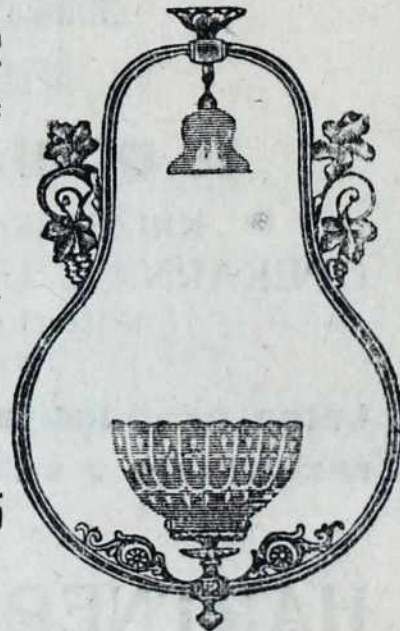
Vzeme vse v to delo spadajoće popravljanje. V skladišći má vsigdar kufrene kotle za žganje i za kotelnico po vsakoj velikosti i po najnižijoj ceni.

Dela kompletne strelovode (villámhárító). Dela acetylgáz spelávanje s svojimi najbogsimi sistem aparátí. Na dale: vodovode (vizvezeték) kopalne naprave itd.

Dela vsáko féle kufrana dela kak: kotle za sparhete (za vodo segrevanje) po meri. Na popravljanje se vzeme vsáko féle kotlarsko delo!

Rdéćega kufra velika záloga!

GUSTAV

ter v Murskoj Soboti 77.

Dobi se:

vsikdar gotovo kühinsko blágo i vsákeféle plehnatna potrebćina iz svojega gornájenja.

Držba sv. Mohora.

1. Nekaj iz njene zgodovine.

Trije možje so postavili vogelni kamen Družbi sv. Mohora: pušpek Anton Martin Slomšek, celovski kaplan Andrej-Einspieler, ino profesor Anton Janežič, duša slovenskoga kniževnoga delovanja v svojem časi.

Dnes ma Družba sv. Mohora svoj sedež v Celji, prvi njeni sedež pa je bio v Celovci, odked je morala Družba po ponesrečenom plebisciti leta 1919. bežati na Prevalje, od tam pa se je l. 1928. preselila v Celje. Celovec, glavno mesto koroške Slovenije, je rojstni kraj Družbe sv. Mohora. Tu se je l. 1852. osnovalo Društvo sv. Mohora, štero pa se je l. 1860. preosnovalo v cerkveno bratovščino. V 77 letaj je razposlala Družba nad dva milijona knjig na vse strani, kde živijo Slovenci.

Leta 1900. je bilo število kotrig Družbe sv. Mohora 78 596; leta 1918. že 90.512, l. 1929. pa 53.405. Svetovna vojna je naime razdelila Slovence med 4 države, ka je bridko zadelo tudi Družbo sv. Mohora.

Mohorova družba je največja slovenska kulturna ustanova. Poleg cerkve i šole je največ včinola za ljudsko izobrazbo, za prerojenje našega naroda na verskom, vzgojnom, gospodarskom, kniževnom i narodno-vzgojnom poli.

Zato: što čüti krščanski i slovenski, bo brez premišljanja verna kotriga Družbe sv. Mohora!

2. J. Borovnjak i dr. Fr. Ivanoci.

Prvi, ki je začno širiti mohorske knjige po našoj okroglini, je bio cankovski plebanoš i častni dekan Jožef Borovnjak. Borovnjak se je narodo 9. febr. 1826. pri Sv. Benedikti, mro pa je 11. sept. 1909. na Cankovi. Za duhovnika je bio posvečeni 13. jun. 1851. Borovnjaka so vezali tesni stiki z duhovniki vzhodnoga Štajera. Narodno čütenje i zavest njemi je vcepila že mati, jako dobro pa je na njega delüvao tudi naš prekmurski pisateo Jožef Kosič pa Franjo Žbül. Borovnjak je verno čteo slovenske novine z one strani Müre i sproti spoznavao slovensko kniževnost. Med našim lüdstvom je širio Slomškove spise i kak že povedano, mohorske knjige. Borovnjakovoga pisateljskoga delüvanja, ki je jako bogato, tu nemremo opisati, ar to ne spada v naš članek.

Drügi mož, ki ma ravno tak neminlive zasluge za razširitev mohorskih knjig med našim lüdstvom, pa

je bio naš narodni būditeo dr. Franc Ivanoci, rojak Borovnjakov.

Ivanoci se je narodo 25. avgusta 1857. v Ivanovcih, mro pa je 29. avg. 1913. na Tišini. Za duhovnika je bio posvečeni l. 1882.

Ivanoci je kak Borovnjak goreče širio med lüdstvo pobožne knjige, posebno mohorske. V cerkvi i v šoli je bio neustrašeni zagovornik svojega materinskoga jezika.

Kda je dr. Ivanoci postao l. 1889. plebanoš na Tišini, je vogrsko sovraštvo preganjalo vsako nevogrsko narodno gibanje. Vogri so začnoli strastno preganjati pa zatirati mohorske knjige i število Mohorjanov v Slovenskoj okroglini se je krčilo od leta do leta. Vogri so naime trdili, da so te knjige sovražne vogrskoj državi. Vsi slovenski duhovniki, posebno neštetni odločnejši med njimi, ki so ne skrivali lübezni do svojega materinskoga jezika, so bili očarnjeni pa osumljeni, kak da bi šteli Slovensko krajino odtrgati od Vogrske i jo bogzná kama prikapčiti. Državna oblast je povogrščila vsa slovenska krajevna imena, crkvena oblast je zatirala slovenski katekizmus v šoli i je zahtevala vogrske predge i vogrske pesmi po slovenskih cerkvaj.

Proti tomi deli cerkvene i državne oblasti je vstano mladi Ivanoci. Iz šol svoje dekanije je odpravo vogrski katekizmuš pa vpelao slovenskoga. Ivanoci je neustrašeno oznanüvao „Ka Sloven tudi ma naturalsko pravico na svoj jezik, ka ga ne sme zavrčiti nikdar i za nikoga volo ne.“

Najvažnejše ka je zasnovao Ivanoci, je „Društvo najsvetejšega Srca Jezušovoga“, ki je bilo ustanovleno kak bratovščina, podobno kak Družba sv. Mohora. Prvi sad toga društva je bio Ivanocijov Kalendar, šteri je letos že 27-ič izišeo. Istočasno je začno izhajati pobožen mesečnik „Nevtepeno poprijeta Devica Marija“ v Somboteli. L. 1914. je vredništvo toga lista dalo tiskati v Somboteli knigico „Narodne pesmi vogrskih Slovincov“, 1. snopič, nabrane v Dokležovji i Bratoncaj. Da se je vse to posrečilo Ivanociji, ide v velkoj meri zahvala István Vilmosi, od leta 1901. pušpeki v Somboteli, ki je bio pravicolüben mož i dober Ivanocijov prijateo pa naklonjeni Slovencom. Na Ivanocijovo prošnjo, ki ga je o razmeraj v Slovenskoj okroglini dobro podévčeo, je pušpek dr. István izdao 2. julija 1903. okrožnico vsem slovenskim duhovnikom svoje pušpekije. V toj znamenitoj okrožnici razvija pušpek svoje misli skoro od reči do reči etak: „Slovenci naj očuvajo svoj stari jezik, branijo naj ga i gojijo.

Popisüje naj se vse, ka je v Slovenskoj okroglini zgodovinskoga, n. pr. stare cerkvi, narodne navade, noše, cerkvene i šolske zadeve. Izklüčena pa je politika i divji nacionalizem. V te namen se je osnovala po vzgledi Družbe sv. Mohora podobna bratovščina z imenom „Društvo najsvetejšega Srca Jezušovoga“. To društvo bode izdajalo vsako leto za 1 korono poleg Kalendara ešče dvoje knjig zabavne i poučne vsebine.“ Tak je sam pušpek položo fundament bratovščini, ki bi naj očuvala našo narodnost. Kalendar je izdao pušpek na svoje stroške. Z okrožnicov pa je povabo vse slovenske duhovnike, naj širijo Kalendar med lüdstvom i nabirajo društvi člane. Vse drügo pa je pušpek izročeo Ivanociji. Med Slovenci je zavladaela velka radost, Vogre pa je prevzelo velko sovraštvo i čemérje. Vsi vogrski listi so napadnoli pušpeka i njemi v oči metali, da podira, ka so Vogri s trüdom zgradili. Pa to ogrizavanje je nikaj ne pomagalo.

„Marijin list“ je slavio letos 25 letnico. Če ne bi bilo Ivanocija, previdnoga i tihoga delavca i Jožefa Klekla, ki je prevzeo njegovo dedščino, žmetno, da bi bili mi dnes slobodni. Vsa zasluga za slovenski preporod našega lüdstva ide v prvoj vrsti tema dvema možoma. Pri tom deli so njima dobro slüžile posebno tudi mohorske knjige.

3. Naša krajina v ogleдали Družbe sv. Mohara.

V sledečem objavlamo preglednico, kak so razširjene mohorske knjige med našim lüdstvom v Slovenskoj krajini. Preglednica je jako zanimiva. Iz nje vidimo, kelko je v šteroj fari mohorskih naročnikov pa kelko naročnikov pride na vsakih 100 prebivalcov.

Županija rim. kat.	Štev. naroč. l. 1930.	V procentaj
1. Beltinci	363	4.5 %
2. Bogojina	82	3.06 %
3. Tišina	67	2.38 %
4. M. Sobota	124	2.25 %
5. Vel. Polana	45	2.22 %
6. Martjanci	28	2.03 %
7. Petrovci	10	1.75 %
8. Turnišče	77	1.6 %
9. Sv. Sebeščan	14	1.23 %
10. Črensovci	58	1.17 %
11. Pertoča	28	0.96 %
12. G. Lendava	27	0.45 %
13. Kančovci	3	0.34 %
14. Cankova	6	0.33 %
15. D. Lendava	36	0.33 %
16. Vel. Dolenci	4	0.31 %
17. Sv. Jürrij	6	0.14 %
V vsaj krajini	978	1.49 %

Preglednica nam pove, da pride največ Mohorjanov na 100 prebivalcov v beltinski fari, v šteroj je vsakšiči dvajseti farnik Mohorjan. Beltinski farniki so lahko ponosni, da zavzemajo prvo mesto. Včasih za beltinski pride bogojanska fara, gde pride na približno vsakšičih 30 farnikov eden Mohorjan. Približno po 2 farnika od vsakšičih sto sta naročnika mohorskih knjig na Tišini, v Soboti, Vel. polani i v Martjancih. Približno po 1 Mohorjan na vsakšičih 100 farnikov js v Gor. Petrovcih, Turnišči, pri Sv. Sebeščani i v Črensovcih. Niti eden Mohorjan na vsakšičih 100 farnikov pa ne pride v gornjelendavskoj, bedeničkoj, cankovskoj, dolnjelendavskoj, dolenskoj i jürjanskoj fari. V markovskoj i dobrovničkoj pa sploh nega ni ednoga Mohorjana, ka gotovo nemre biti tema farama v čast. Mogoče sta to edinivi župniji v pušpekiji brez Mohorjanov. Prepričani smo, da bodeta prišestno leto že tudi njevi meli svoje Mohorjane.

Vseh poverjenikov Družbe sv. Mohora je bilo v preminočem leti v našoj krajini 23, med temi 18 duhovnikov i 5 iz drugih stanov (med njimi edna ženska).

Zanimivo je tudi primerjanje števila naročnikov v letošnjem leti s številom v lanskem leti. V 4 faraj je število naročnikov ostalo nespremenjeno, v 7 faraj (Turnišče, Črensovci, Vel. Polana, Dol. Lendava, Gor. Lendava, Sv. Jurij i Kančovci) je spadnolo, v 5 faraj je naraslo, na novo pa je nastalo poverjeništvu pri Sv. Sebeščani.

Stalno naraščanje števila naročnikov nam svedoči primerjanje števila naročnikov v zadnjih treh letaj:

	1928.	1929.	1930.
Soboška dekanija	225	254	317
Lendavska „	623	697	661
Skupno	848	951	978

Če izrazimo v procentaj naraščanje zadnjih treh let, vidimo, da se je število tak dvigalo: l. 1928.: 1·29%; l. 1929.: 1·44%; l. 1930.: 1·49%. Dvig med posameznimi leti je mali, itak pa stalen, ka nam davle trdno vüpanje, da bo število naročnikov ešče tudi vnaprej raslo.

Naj služijo tej podatki vsem nam, pa gg. poverjenikom v podbúdo, da pri nabiranji Mohorjanov za prihodnje leto svojo gorečnost ešče bole povečajo, da bo Slovenska Krajina tudi tudi v tom, kak so razširjene mohnrske knjige, mogla naskori doegnoti ostalo Slovenijo.

Düsseldorfska zver.

V Düsseldorfi se je pred večimi meseci pojavio človek, šteri po pravici zasluži ime „zver v človečoj podobi“. Vmoro je naime na skrivnosten način do 20 žen i deklic. Varaš i okrogolino je prevzeo strah. Zdaj pa zdaj je preminola kakša deklica ali žena i nihče ne znao kam.

Düsseldorfski morilec je prava skrivnost. Nešterne žrtve so njemi vujšle i ga opisale. Tudi sam je začno pošilati policiji i uredništvom listov pisma, v šterih je opisao kraj, kde je zakopao svoje žrtve i napovedao, koga misli najprle vmoriti, a pri vsem tom njemi nemrejo priti na sled.

Med prebivalstvom vlada veliko zburkanje. Govori se samo od toga groznoga človeka. Što je nekoliko sumliv, ga taki stavijo na vulicaj i jaj njemi, če se ne bi mogeo skazati. Morilca zasleduje policija i detektivi, štere so pozvali tudi iz drugih držav i celo iz Amerike.

Zgrablenhi je bilo že več ljudi, od šterih se je mislilo, da so oni skrivnostni morilci. Vse pa kaže, da pravoga hüdodelca še neso naši. Kda bo te najdeni, bo odkrita velka skrivnost, družba pa bo rešena velkoga grozovitneža.

Gospodarstvo

J. CASAR:

Zadružništvo.

Sprejeta kotriga mora plačati tudi pristopnino (vpisnino), če je do ločena v pravilaj ino delež, ali eden del deleža. Sprejetoj kotrigi se izroči zadružna (članska, deležna) knižica, v šteroj se njemi potrdi plačilo deleža. V to knižico se v slučaji dovoljenja posojila vpiše izplačani znesek posojila ino posamezni zneski, štere je član zadrugi povrno na račun dolga ino interesa.

Na zahtevo je novoj kotrigi izročiti tudi 1 izvod pravil z morebitnimi spremembami (§ 35 zadr. zak.).

Nato se mora nova kotriga vpisati v imenik (zapisnik) kotrig (§ 14 zadr. zak.) Pri tom naj se natančno navede rodbinsko i krstno ime, bivališče, hišna št. kotrige; kak den pristopa vala den, kda je podpisao pristopnico; dale je navesti, kelko je vzeo deležov i kelko je na račun deležov vplačao, slednjič naj se nevede datum načelstvene seje, v šteroj je bio sprejeti v članstvo.

Zapisnik kotrig trbe voditi vsikdar sproti, ar bi inači v slučaji kakše ovadbe mogla trgovska sodnija po § 87 zadr. zak. naložiti načelstvi kazen zavolo nereda v zneski do 200 Din.

Ta kniga je naime javna kniga, v štero ma vsakšiči med uradnimi vörarmi vpogled.

Kniga pristopnic je prosta kolokovine i pristojbine. Po § 3 zakona z dne 21. maja 1873 drž. zak. št. 87 se plačüjejo pristojbine neposredno; iz tistoga razloga je prosta kolka tudi zadružna knižica.

Prenehanje članstva.

Članstvo preneha:

- 1.) zavolo prostovolne odpovedi,
- 2.) zavolo smrti,
- 3.) zavolo izklücitve,
- 4.) če zasebni upnik zarubi zadružnikov delež i odpove njegovo članstvo § 59 zadr. zak.,
- 5.) čo se delež prenesé na drugo osebo,
- 6.) iz morebitnih drugih v pravilaj navedenih razlogov.

(Dale prihodnjič.)

Kak pomagajmo živini pri krmlenji?

Na tom mestu smo priporočali že več pripomočkov, ki pridejo pri krmlenji v račun. Za zdaj si poglejmo

vapno za krmlenje.

Naše seno pa tudi druga krmila majo v sebi povečini premalo fosforovo kiseloga vapna. Fosforovo kiselovo vapno pa je neobhodno potrebno za razvoj i vzdružavanje čont v živalskom teli. Če teda primenküje krmi vapno, potem nastopijo pri živini betegi v nogaj. Zato dodajmo takšoj krmi fosforovokislo vapno v obliki vapna. Najbole zahvalne za te dodatek so mlade i breje živali. Mlada živina raste, zato potrebüje mnogo fosforove kisline i vapna za napravo čont i za primeren razvoj ostalih telovnih delov. Breje živali pa potrebüjejo ta hranila v isti namen za mladiče v svojem teli. Velka razlika se naime opaža pri teocaj, povrženih od krav, ki so bile krmlene pravilno z dodatkom vapna, i pri teocaj od napačno krmlenih krav. Če primenküje te snovi, se živali v čontaj slabo razvijajo. Breje krave pa bolehajo.

Vapno za krmlenje je posebno važno, če polagamo krmo s kislih travnikov ali če krmimo v zimskom časi mnogo repe i drugoga korenja.

Dojnim kravam damo na den po 20 do 30 gramov, mladoj govedi po 10 do 15 gramov, prascom po 3 do 5 gramov, odraslim svinjam pa 10 do 15 gramov vapna za krmlenje. To vapno primešamo navadno drugoj tečnoj krmi ali pa med rezanico.

Vapno se dobi pri tvrdki Čeh & Gašpar v M. Soboti.

Razgled po domovini.

Grozen ogen na Biedi. Na sveto noć okoli dvanajste vöre je divjao pri graščaki i hoteleri Kendi grozen ogen, ki je vničo gospodarsko poslopje z vsov gospodarskov škerjov. Živino so na dobro srečo rešili, pač pa je zgorelo sena za kakših 120 jezer Din.

Aretacije v Zagrebi. Vsi listi poročajo o velikom hüdodelstvu, štero je štela izvršiti nekša organizirana banda na te način, da je štela pustiti v zrak vlak, s šterim se je hrvaška deputacija pelala v Belgrad, nadale tūdi pūšpekovo cerkev, kda je bila tam slovesna služba boža i eden veliki hotel (Esplenade). Policija je celo stvar odkrila. Hüdodelci so zgrableni. Med drugimi je bio aretiran tūdi dr. VI. Maček, eden glavnih voditelov bivše Radičove stranke.

Smrt v cerkvi. V franciškanskoj cerkvi v Ljubljani je med sv. mesov zgrabo srčni krč služkinjo Berto Gabrič. Sirota je bila brez dela. Duže časa je bila v bolnici i so jo ravno pred Božičom odposlali. Hodila je po Ljubljani brez zaslūžka. V cerkvi je iskala tolažbo i jo je mogoče istinsko našla. Vnogo je trpela i si je s tem zaslūžila, da obhaja božične svetke v nebesaj.

Za smeh.

To je bio brav!

Prefrigani Tonček je ednok šteo zabavati svoje prijatele. Dugo se je škrabao po glavi, si stiskao nos i si grizeo vūstnice pa njemi le ne prišlo nikaj primernoga na pamet. Nazadnje pa se je veselo vdaro po glavi i začno:

— Poslušajte! Meli smo brava (prašiča), šteroga so štirje močni može vlekli iz hleva, da bi ga bujli. Tak je bio velki, da ga neso mogli vōpotegnoti. Nato je prišla dekla z metlov i ga je vōpomela.

Po pūcovskom je sodo.

Na cesti sta se srečala prijatela. Eden je bio filozov, drugi pa je že skoro deset let obiskūvao veterinarsko (živinczdravniško) šolo.

— Ti — je začno prvi — kak se ti dopadne povest, od štere se v listaj telkokrat čte.

— Hml — se odreže drugi — niti pes je ne bi požro, če bi njemi salo zasūkali v njo.

Odrezao se je.

Kohn židov se je sprehajao poleg Dune. Ar je bila neznočna vroćina, se je slekeo i je šo v vodo, če ravno tam kopanje ne bilo dopūšćeno. Plavati je ne znao, zato se je začno zalevati. Ravno te je šo mimo policaj.

— Taki pridite vō! Tū se ne smete kopati.

— Jaz se ne koplem — se je opravićūvao Kohn — nego zalevlem.

Mlajši postaja.

— No, prijateo, kak se počūtiš v zakoni.

— O, od dneva do dneva sem mlajši.

— Kak to?

— No, tak. Samo skrivoma smem kaditi, kak da sem bio mali.

Pošta uredništva.

Vsem. Novine bodo izhajao odzdaj napređ vsakši ćetrtek. Prihodjo številko bomo razpošilali 9. januara. Naj se nihće ne ćemeri, da jih ne dobi že v nedelo do rok.

V. N. Bog. Tvoja karta je bila oddana 19. t. m. božična priloga pa je bila natisnjena ravnotak 19. t. m. S tem je vse povedano. **Suk. J. Martinje.** Vaš spis bi jako rad priobćo, samo predugi je i ga tūdi prećteti nemrem, ar je pisava jako slaba. Pošlite ka bole kratkoga i razloćno pisanoga. Z Baćkov i Ćakovcom nimam nikših zvez pa tūdi časa nimam da bi pozvedavao, ka želete. Jako dosta dela mam. **F. Št. Gradišće.** Dopisnico sem poslao na upravnišćtvo, ar meni od toga ne nikaj znano.

Cene:

Penezi (27. dec.): dolar Din 55.50, Argentinski peso Din. 21, šiling Din. 7.85, frank Din 2.16, lira Din 2.90, pengō Din 9.80, marka Din 13.37, urugvajski peso Din. 50.

Zivina: jūnci i biki od 7 do 10 Din., krave od 5 do 8 Din., teoci od 14 do 15 Din., svinje od 15 do 16 Din.

Zrnje: pšenica 200 Din., žito 180 Din., kukorca 170 do 200 Din., krumpli 50 do 55 Din.

V Ljubljani so cene sledeće: pšenica 240 Din., žito okoli 200 Din., kukorca 180 do 185 Din.

V Novom Sadi se plaćuje: pšenica po 195 Din., kukorca po 105

Din. Otrobje se dobijo po 90 do 95 Din. meter.

Na peštanskoj borzi je cena: pšenici od 220 do 230 Din., žiti od 155 do 160 Din., kukorci od 150 do 155 Din.

Vzeme se trgovski vajenec ali mladi navćen trg. pomoćnik

v ALOJZIJA KREFT trgovino z mešanim blagom na Cankovi.

Blaženno novo leto želi

vsem svojim odjemalcom i je prosi nadale za blagohotno podporo

Žerdin Martin,

trgovec, Žižki p. Ćrensovci.

Najvarneje naložite svoje peneze v

HRANILNICO

i POSOJILNICO

r. z. z. n. z. v TURNIŠĆI,

ki vam ga obrestūje po najvišjoj obrestnoj meri. Ista zameñjava razne tūje valute brez kakšega odbitka i dava posojila pod jako ugodnimi pogoji. Uradne vōre so vsako nedelo i vsaki ćetrtek. Stanje hranilnih vlog znaša že

3,000.000 Din.

Oda se

grajšćina 84 plūge za 1.100.000 Din.,

gostilna, mesarija 18 plūgov za 1.400.000 Din.,

gostilna 2 plūga 60.000 Din.,

umetni mlin za 90.000 Din.,

posestvo 18 plūgov za 150.000 Din.,

hiša za pekarijo pri cerkvi 10 plūgov.

Da se **trgovska hiša** pri cerkvi na već let v najem.

Brezplaćna pojasnila daje:

REALITETNA PISARNA

SLIVAR Ljutomer. 4

Kmečka posojilnica

r. z. z n. z.

v Murskoj Soboti.

Ček. rač. št. 15229.

Prek od okr. sodišča.

Sprejema hranilne vloge i je obrestüje od

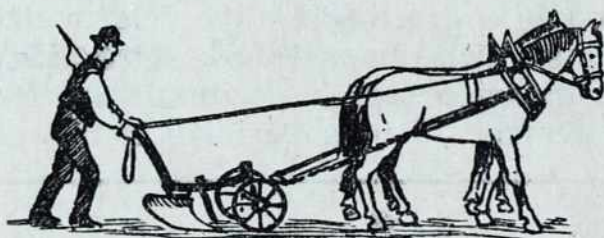
8⁰/₀—9⁰/₀

Za vloge je dobroga stanja že več, kak

30,000.000 Din.

Posojila dovolüje na poroke in knižbo (tabulacijo).

(Rentni davek od obresti plača posojilnica sama.)

Bodi kmet, obrtnik, delavec, trgovec,
velki hasek maš od svojih penez,
če vložiš jih v to kmečko kaso,
ki podpira v stiski naše lüstvo.